

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

для здобуття освітнього рівня бакалавра

**На тему: “Формування найважливіших показників фінансової звітності
підприємства, їх аудит та економічний аналіз”**

Виконав: студент 2 курсу, групи ОО(ст)-21

напряму підготовки (спеціальності)

071 “Облік і оподаткування”

Семанюк Р.І.

Керівник: Савків У.С.

Рецензент: Мацола М.М.

Івано-Франківськ -2020

Державний вищий навчальний заклад
"Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Факультет _____ Економічний _____
Кафедра _____ Обліку і аудиту _____
Освітній рівень _____ Бакалавр _____
Напрямок підготовки (Спеціальність) _____ 071 "Облік і оподаткування"
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
(підпис)
_____ проф. Баланюк І. Ф.
(прізвище, ініціали)
"10" жовтня 2019 р.

ЗАВДАННЯ

НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Семанюк Руслани Ігорівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи " Формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства, їх аудит та економічний аналіз ",

керівник роботи Савків Уляна Степанівна, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від "___" _____ 20 №. _____

2. Строк подання студентом роботи 15.05.2020 р.

3. Вихідні дані до роботи дослідження на прикладі ТОВ "Прикарпатсервіс".

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) :

- визначити економічну суть фінансової звітності підприємства та її показники;
- проаналізувати якісні характеристики та принципи формування показників фінансової звітності підприємства;
- ознайомитись з нормативно-правовим та методичним забезпеченням організації складання фінансової звітності підприємства;
- дослідити організацію процесу складання та подання фінансової звітності підприємства та напрями його удосконалення;
- дослідити методику формування показників форми № 1-м "Баланс" фінансової звітності підприємства;

- дослідити методику формування показників форми № 2-м “Звіт про фінансові результати” фінансової звітності підприємства;
- ознайомитись з порядком аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства;
- провести комплексний економічний аналіз найважливіших показників фінансової звітності підприємства;
- дослідити прийняття управлінських рішень на основі оцінки показників фінансової звітності.

5. Перелік графічного матеріалу аналітичні таблиці, рисунки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв
№ 1	Савків У.С., доцент		
№ 2	Савків У.С., доцент		
№ 3	Савків У.С., доцент		

7. Дата видачі завдання 13.10.2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1. Теоретичні засади формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства	17.02.2020 р.	
2	Розділ 2. Організаційно-методичні основи формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства та напрями їх удосконалення	16.03.2020 р.	
3	Розділ 3. Інформаційно-методичні аспекти аудиту та економічного аналізу показників фінансової звітності підприємства	17.04.2020 р.	

Студент _____ Семанюк Р.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Савків У.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

ВІДГУК

на бакалаврську роботу

студентки 2 курсу групи *ОО(ст)-21*
спеціальності *071 “Облік і оподаткування”*

Семанюк Руслани Ігорівни

на тему:

***“Формування найважливіших показників фінансової звітності
підприємства, їх аудит та економічний аналіз”***

Актуальність теми. Бухгалтерський облік є сполучною ланкою між господарською діяльністю та управлінським персоналом підприємства, адже він фіксує, реєструє, виконує обробку та інтерпретує дані щодо господарських операцій таким чином, щоб вони набули практичної корисності та передає у вигляді звітів тим, хто використовує їх для прийняття управлінських рішень. Ефективне управління останнім значною мірою залежить від повноти та своєчасності інформації щодо характеру та обсягу господарських процесів, наявності та використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, джерел формування фінансових результатів діяльності та напрямів використання прибутку. Фінансова звітність є основним інформаційним джерелом і формується на завершальній стадії облікового процесу, що й обумовлює актуальність поданої до захисту теми магістерського дослідження.

Мета дослідження. Обґрунтування теоретичних та методичних положень організації та методики формування і аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства на прикладі ТОВ “Прикарпатсервіс” та розробці

практично значимих пропозицій щодо використання результатів економічного аналізу її показників для прийняття управлінських рішень.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування, аудиторської перевірки та оцінки найважливіших показників фінансової звітності досліджуваного підприємства ТОВ “Прикарпатсервіс”.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення роботи стосовно методики складання і аудиту фінансової звітності та використання даних звітності для аналізу господарської діяльності підприємства доведені до рівня методичних розробок та прикладних рекомендацій.

Недоліки. Незважаючи на наукову і практичну цінність роботи, доцільним було провести порівняння методики формування фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами. Однак дане зауваження має рекомендаційний характер не знижує високий рівень виконання роботи.

Загальний висновок. Бакалаврська робота Семенюк Руслани Ігорівни на тему “Формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства, їх аудит та економічний аналіз” виконана відповідно до вимог, які ставляться до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з позитивною оцінкою, а її автор заслуговує присудження кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

У.С. Савків

“12” травня 2020 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на бакалаврську роботу

студентки другого курсу групи ОО(ст)-21
економічного факультету
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”

Семанюк Руслани Ігорівни

на тему:

“ФОРМУВАННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ АУДИТ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ”

Актуальність теми. Сучасний стан нормативно-методологічного забезпечення податків, обліку і звітності порушує питання бухгалтерського обліку як системи, що формує у формі звітів, єдину й об’єктивну інформацію про фінансово-господарську діяльність суб’єктів господарювання з якої визначаються державні, підприємницькі, інвестиційні рішення, база оподаткування, та інші важливі показники та рішення.

Для нормального функціонування підприємства необхідне оперативне та обґрунтоване прийняття рішень, правильність та своєчасність яких ґрунтується на використанні інформації, яка дозволяє керівництву контролювати поточну діяльність, планувати тактику і стратегію розвитку в майбутньому, раціонально використовувати ресурси, здійснювати оцінку результатів роботи підприємства. Саме таку систему узагальнюючих показників фінансового стану підприємства формує фінансова звітність. Все вищезазначене засвідчує актуальність поданого до захисту дослідження.

Базою для вивчення теоретичних і практичних аспектів мети бакалаврської роботи обрано ТОВ “Прикарпатсервіс”. На прикладі його діяльності досліджено організаційно-методичні та нормативно-правові аспекти складання та подання фінансової звітності, методику її аудиту та використання даних аналізу її показників в системі управління підприємством.

Недоліки. Достатній науковий і практичний рівень виконання

бакалаврської роботи доцільно було підвищити через детальне дослідження питання внутрішнього аудиту показників фінансової звітності підприємства. Однак дане зауваження має рекомендаційний характер.

Оцінка бакалаврської роботи. Бакалаврська робота на тему “Формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства, їх аудит та економічний аналіз” написана економічно грамотно, повністю розкриває мету, матеріал викладено в логічній послідовності, між розділами простежується взаємозв’язок, наведено ґрунтовні пропозиції та рекомендації. Вона відповідає вимогам, які ставляться до даного виду наукових робіт, допускається до захисту з позитивною оцінкою, а її автор Семанюк Руслана Ігорівна заслуговує присудження кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Рецензент

к.е.н. доцент кафедри теоретичної
і прикладної економіки
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Мацола М.М.

“12” травня 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I Теоретичні засади формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства	
1.1. Економічна суть фінансової звітності підприємства та її показники.....	6
1.2. Якісні характеристики та принципи формування показників фінансової звітності підприємства.....	11
1.3. Нормативно-правове та методичне забезпечення організації складання фінансової звітності підприємства....	18
РОЗДІЛ II Організаційно-методичні основи формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства та напрями їх удосконалення	
2.1. Організація процесу складання та подання фінансової звітності підприємства та напрями його удосконалення....	26
2.2. Методика формування показників форми № 1-м “Баланс” фінансової звітності підприємства.....	33
2.3. Методика формування показників форми № 2-м “Звіт про фінансові результати” фінансової звітності підприємства...	38
РОЗДІЛ III Інформаційно-методичні аспекти аудиту та економічного аналізу показників фінансової звітності підприємства	
3.1. Аудиторська перевірка фінансової звітності підприємства.	43
3.2. Економічний аналіз найважливіших показників фінансової звітності підприємства.....	48
3.3. Прийняття управлінських рішень на основі оцінки показників фінансової звітності.....	58
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. З метою ефективності управління підприємством, важливим засобом комунікації є фінансова, на основі якої формується інформаційне забезпечення аналітичної обробки облікових даних і їх застосування для визначення стратегії діяльності. Фінансові ресурси є одним із вагомих факторів функціонування суб'єктів господарювання, і кожен із останніх завжди у певній мірі постійно потребує додаткових джерел їх залучення. Знайти їх можна на ринку капіталів через приваблення потенціальних інвесторів, залучення кредиторів на основі об'єктивних даних про власну виробничо-господарську діяльність. Саме цю інформаційну потребу зовнішніх користувачів забезпечують показними фінансової звітності. Чим кращі оприлюднені результати підприємства, які показують поточний і перспективний його фінансовий стан, а також вірогідність залучення додаткових джерел фінансування.

Водночас, дані звітності є джерелом інформації і для внутрішніх її користувачів. Адже при їх детальному аналізі оцінюється фінансовий і майновий стан та платоспроможності підприємства, ефективність використання усіх ресурсів рівень забезпечення ними суб'єкта.

Діяльність в умовах ринкових відносин потребує від суб'єктів підприємницької діяльності уміння правильно аналізувати економічну інформацію і приймати виважені рішення щодо напрямів інвестування власних ресурсів у діяльність для отримання прибутку. Адже саме фінансові звіти є найоб'ємнішим інформаційним масивом за кількістю вмістимих показників, які відображають наявність, розміщення, застосування підприємством власних ресурсів, а також реальні й потенційні фінансові та платіжні можливості.

Фінансова звітність має більш практичне значення у бухгалтерській діяльності. Однак вона також є вагомим об'єктом дослідження її значення, методики заповнення тощо у наукових здобутках економістів. Так, зокрема, неодноразово до її теоретичних тлумачень та практичних основ у своїх працях

звертались Ф.Ф. Бутинець, М.В. Дубініна, Л.Г. Ловінська, В.В. Сопко, Н.Ф. Чеботарьов, Р.Л. Хом'як та інші. Але водночас у період трансформації національної облікової системи до міжнародних вимог, поняття фінансової звітності надалі піддається детальному вивченню у наукових та практичних колах науковців і бухгалтерів-методистів.

Фінансова звітність буде завжди актуальною темою для досліджень, оскільки вона є системою узагальнених показників, що характеризують підсумки діяльності підприємства за минулий звітний період, що означає постійні пошуки напрямів її удосконалення у методиці формування показників і збільшенні інформативності звітних даних.

Мета дипломної роботи є дослідження алгоритму формування основних показників фінансової звітності, їх аудиторської перевірки та аналізу, і визначення напрямів удосконалення з метою підвищення ефективності прийняття рішень керівником підприємства.

Для досягнення поставленої мети у процесі дипломного дослідження підлягають вирішенню наступні завдання:

- визначити економічну суть фінансової звітності підприємства та її показники;
- проаналізувати якісні характеристики та принципи формування показників фінансової звітності підприємства;
- ознайомитись з нормативно-правовим та методичним забезпеченням організації складання фінансової звітності підприємства;
- дослідити організацію процесу складання та подання фінансової звітності підприємства та напрями його удосконалення;
- дослідити методику формування показників форми № 1-м “Баланс” фінансової звітності підприємства;
- дослідити методику формування показників форми № 2-м “Звіт про фінансові результати” фінансової звітності підприємства;
- ознайомитись з порядком аудиторської перевірки фінансової звітності

підприємства;

- провести комплексний економічний аналіз найважливіших показників фінансової звітності підприємства;
- дослідити прийняття управлінських рішень на основі оцінки показників фінансової звітності.

Об’єктом дослідження є процес формування, аудиторської перевірки та оцінки найважливіших показників фінансової звітності досліджуваного підприємства ТОВ “Прикарпатсервіс”.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні методики заповнення форм фінансової звітності, на прикладі досліджуваного підприємства, а також алгоритм їх аудиту та апатичної обробки.

Методи дослідження. При написанні роботи застосовувались методи дослідження: системний підхід, коли вивчались обліково-аналітичні аспекти фінансової звітності; логічного узагальнення, при розгляді теоретичних понять; методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції; системний аналіз економічних явищ і синтез їх результатів, коли обґрунтовувались підходи удосконалення методики складання і подання фінансової звітності; аналізу причинно-наслідкових зв’язків у процесі практичної оцінки даних звітності та формулювання висновків на основі цього.

Інформаційно-нормативною базою для дослідження стали законодавчо-нормативні акти з питань фінансової звітності, наукові здобутки вітчизняних вчених з даної тематики, методичні матеріали, показники фінансової звітності на підприємстві ТОВ “Прикарпатсервіс”.

Обсяг та структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаної літератури, додатків. Вона викладена на 70 сторінках, ілюстрована 7 таблицями, 19 рисунками та 7 додатками. Список літератури включає 89 найменувань.

РОЗДІЛ І

Теоретичні засади формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства

1.1. Економічна суть фінансової звітності підприємства та її показники

Діяльність кожного господарюючого суб'єкта, зокрема інформація про її достовірні результати, найперше базується на раціональній побудові та організації бухгалтерського обліку. Саме від цього залежить обґрунтований поділ грошових ресурсів підприємства, рентабельність і платоспроможність та інші абсолютні та відносні оціночні показники про його фінансовий стан тощо.

Для об'єктивнішого відображення та оцінки даних бухгалтерський облік використовує три види вимірників, однак узагальнює дані лише за грошовим. Якщо не можливо провести вартісну оцінку процесу чи факту діяльності, то ці вони не обліковуються.

Технологія формування облікової системи на підприємстві залежить більше від внутрішніх чинників, до яких належать: напрями діяльності суб'єкта господарювання, його структуру апарату управління та виробництва, асортимент готової продукції (робіт чи послуг). Також вагомим чинником є якість побудови внутрішньогосподарського обліку. Адже він деталізує, поглиблює дані бухгалтерського фінансового обліку щодо витрат і доходів у процесі кругообігу господарських засобів. Управлінський облік містить конфіденційну інформацію, будується залежно від інформаційних запитів керівників, власників, менеджерів [13, с. 5].

Одним із елементів інформаційного ресурсного забезпечення прийняття рішень керівництвом підприємства є фінансова звітність (Додаток А). Вона представлена у системі узагальнених облікових вартісних показників за підсумками діяльності підприємства звітного періоду. Процес її складання є завершенням процесу поточного бухгалтерського обліку і передбачає алгоритм дій щодо підрахунку, групування, спеціальної обробки даних.

Фінансова звітність підприємств складається за єдиними формами та

інструкціями Міністерства фінансів України, погодженими з Мінстатом України і кожна з її компонентів має своє призначення (рис. 1.1) [1, с. 154].

Загальна мета складання фінансової звітності формується на основі її складових, адже полягає у наданні всім користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства для прийняття рішень [13, с. 237].

Для суб'єктів малого підприємництва, зокрема для досліджуваного ТОВ “Прикарпатсервіс” встановлені скорочені за показниками її дві форми:

- ф. № 1-м “Баланс”;
- ф. № 2-м “Звіт про фінансові результати” [4, с. 5].

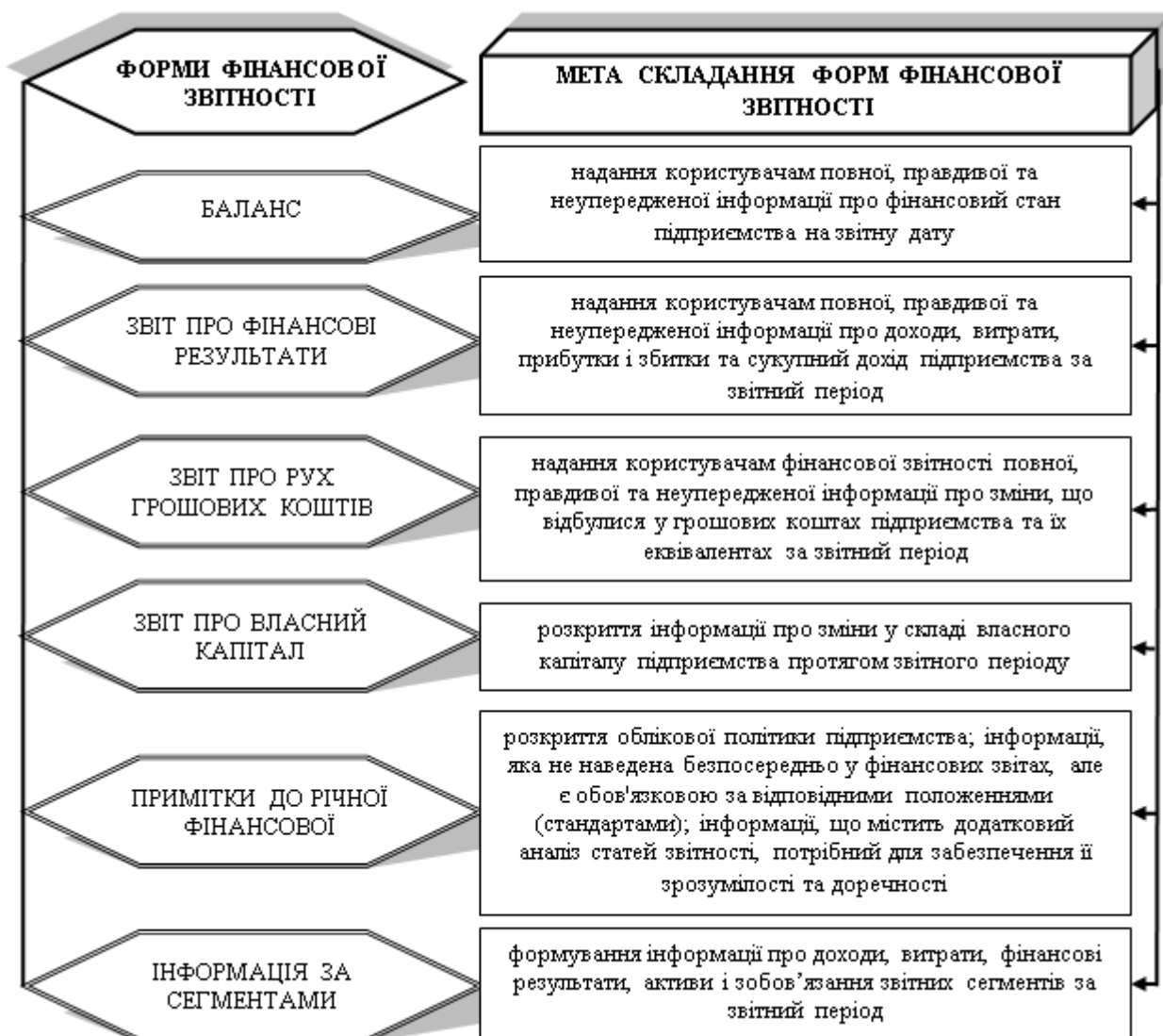

Рис. 1.1. Склад і мета форм фінансової звітності.

Фінансові звіти формуються із переліку визначених за змістом відповідними стандартами статей. Стаття – це елемент фінансового звіту, вона повинна відповідати визначеним критеріям:

- її оцінка можна достовірно визначити;
- із нею у майбутньому існує ймовірність надходження або вибуття економічних вигод.

До основних елементів фінансових звітів належать: активи, зобов'язання, власний капітал, витрати, доходи (рис. 1.2) [60, с. 231].

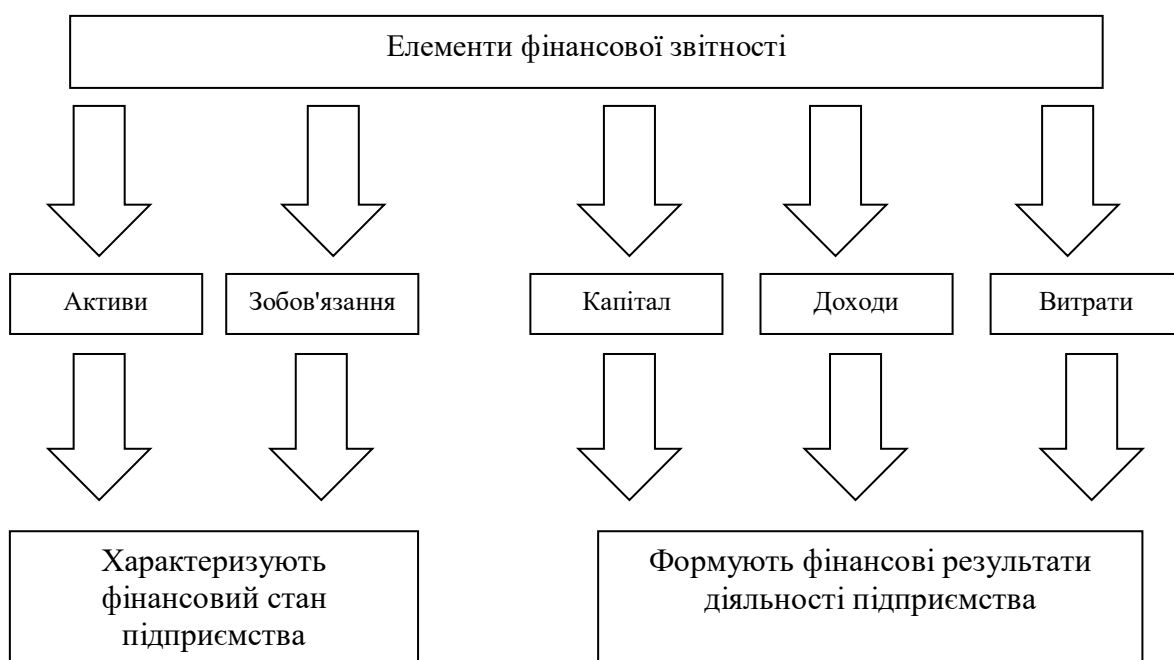

Рис. 1.2. Структура елементів фінансової звітності та їх функціональне призначення.

У Балансі (Звіт про сукупний дохід) статті можна поділити на три групи: активів, зобов'язань і капіталу власників підприємства.

Активи – це ресурси, які може суб'єкт господарювання контролювати у результаті минулих подій, та використання яких, як очікується, спричинить отримання економічних вигід у майбутньому [14, с. 382].

Об'єкт бухгалтерського обліку вважається активом за умови відповідності трьом умовам:

- його підприємство отримало внаслідок минулих операцій чи подій (придбання, будівництва, тощо), а намір підприємства придбати, наприклад,

запаси, не означає появи активу;

- отримані ресурси втілюють майбутні економічні вигоди (тобто потенційні можливості отримання грошових коштів суб'єктом господарювання від використання активу;

- об'єкт контролюється підприємством; це можливе за умови права власності на активи або іншого юридичного права, що дає підприємству можливість контролювати майбутні вигоди, які воно очікує одержати від нього.

У балансі активи відображають лише тоді, коли є ймовірність отримати від нього майбутні вигоди і їх оцінка може бути достовірно визначена.

Одним із критеріїв визнання активу є можливість його достовірної оцінки. Навіть якщо є ймовірність отримання майбутніх економічних вигід від активу, але він не може бути достовірно оцінений, то його не відображають у балансі.

Зобов'язання – це заборгованість суб'єкта, що виникла через минулі події та погашення якої в майбутньому призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди і його можливо достовірно оцінити [13, с. 226]. Значну їх частину нараховують регулярно відповідно до положень, законодавчих актів. Зокрема це зобов'язання щодо податків і зборів, розрахунків з працівниками, фондами соціального страхування тощо. Їх часто називають нарахованими витратами.

Виділяють декілька способів погашення зобов'язань: через сплату грошових коштів; передачею інших активів; наданням послуг; зміною цього зобов'язання іншим; перетворенням заборгованості по зобов'язанню на капітал; відмовою кредитора від своїх прав або позбавлення їх.

Власний капітал – це величина активів підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [14, с. 324].

Особливістю цією складової балансу є те, що він визнається в балансі одночасно з визнанням активів або зобов'язань, що призводять до його змін. Тому його оцінка визначається за оцінкою відповідних активів і зобов'язань. Підсумок активів балансу завжди рівний сумі зобов'язань та власного капіталу.

Основними статтями Звіту про фінансові результати є доходи, витрати,

прибутки та збитки підприємства.

Доходи означають збільшення економічних вигод через надходження активів або зменшення зобов'язань, що зумовлює зростання власного капіталу (винятком є збільшення капіталу через внески власників).

Витрати трактують як зменшення економічних вигод у формі вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого власний капітал зменшується (за винятком його зменшення капіталу через вилучення або розподілу між власниками) [17, с. 186].

Всі елементи фінансової звітності характеризуються динамічністю. Рівень їх змін залежить від ступеня розвитку ринкового економічного середовища, вимог основних постачальників капіталу та парадигми. Адже саме достовірність та якість інформації учасникам ринку щодо потенційних інвестиційних об'єктів, що відображені звітними даними, забезпечують нормальне функціонування ринкового середовища в умовах глобалізації світової економіки. Еволюція соціально-економічних відносин зумовлює появу нової інформації, яка характеризує суб'єктів ринку та їх роль у забезпеченні сталого розвитку суспільства.

Фінансова звітність включає також показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства. Тому за мірою узагальнення інформації виокремлюють такі види фінансової звітності:

- первинну – звітність окремих підприємств;
- зведену – одержують через зведення первинної звітності. Вона складається щоквартально і за рік за відомчою належністю всіма міністерствами і відомствами у вищих органах управління, а за територіальним принципом і галузями економіки – органами статистики;
- консолідовану – відображає фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці. Інформація, що підлягає розкриттю, наводиться безпосередньо у фінансових звітах або у Примітках.

До звітів також належать звернення ради директорів до акціонерів, звіт керівництва компанії, аудитора тощо, однак вони не є фінансовою звітністю. Адже не дозволяють, на відміну від показників фінансової звітності:

- оцінювати структуру активів підприємства та спрогнозувати майбутні потреби у позиках,
- оцінювати та складати прогнози прибутковості діяльності, структури доходів і витрат,
- оцінювати зміни у власному капіталі,
- оцінювати ризики та непевності, які впливають ресурси та зобов'язання підприємства.

Фінансова звітність показує фінансові результати операцій, які об'єднує в однорідні групи відповідно до економічних характеристик.

Багато суб'єктів господарювання складають фінансову звітність відповідно до МСБО/МСФЗ. До її складу належать такі форми: Баланс, Звіт про прибутки і збитки, Звіт про зміни у власному капіталі, Звіт про рух грошових коштів, Виклад облікової політики та пояснювальні примітки. Елементи фінансових звітів за міжнародними стандартами визнаються так само, як і за національними.

Здатність фінансової звітності виконувати інформаційні функції в управлінні підприємством забезпечується її двома основними ознаками: вона відображає реальну діяльність та дає можливість проводити оцінку ефективності раніше прийнятих рішень.

1.2. Якісні характеристики та принципи формування показників фінансової звітності підприємства

Показники фінансової звітності малого підприємства – це основне джерело інформації про майно і фінансовий стан для прийняття дієвих управлінських рішень. Саме тому вона повинна відповідати певним вимогам (рис. 1.3). Для правдивого відображення діяльності підприємства необхідним є подання інформації у такий спосіб, що забезпечує якісні характеристики фінансових

звітів. Вони повинна надати дохідливу, доречну, достовірну та зіставну інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів господарюючого суб'єкта, зміни у складі власного капіталу, показники діяльності відділень і відособлених підрозділів.

Дохідливість фінансової звітності базується на однозначному тлумаченні її користувачами, але лише за умови їх достатніх знань і особистої зацікавлені у сприйнятті звітної інформації.

Зрозумілість/дохідливість, як вимога до фінансової звітності, означає, що вона містить необхідні реквізити, через які можна ідентифікувати підприємство. А також вказують звітний період, одиницю виміру тощо.

Достовірність фінансової звітності трактується, що задля недопущення помилок, які виникають у процесі прийняття рішення про оцінку, і відображаються у статтях, повинні бути дотримані вимоги П(С)БО.

Доречність фінансової звітності означає, що вона повинна містити тільки ту, що впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому.

Зіставність фінансової звітності означає наведення у ній інформації за попередній і звітний періоди і розкриття інформації про облікову політику та її зміни в примітках до звітності [53, с. 265].

Для забезпечення достовірності фінансової звітності вона повинна відповідати певним вимогам (рис. 1.4).

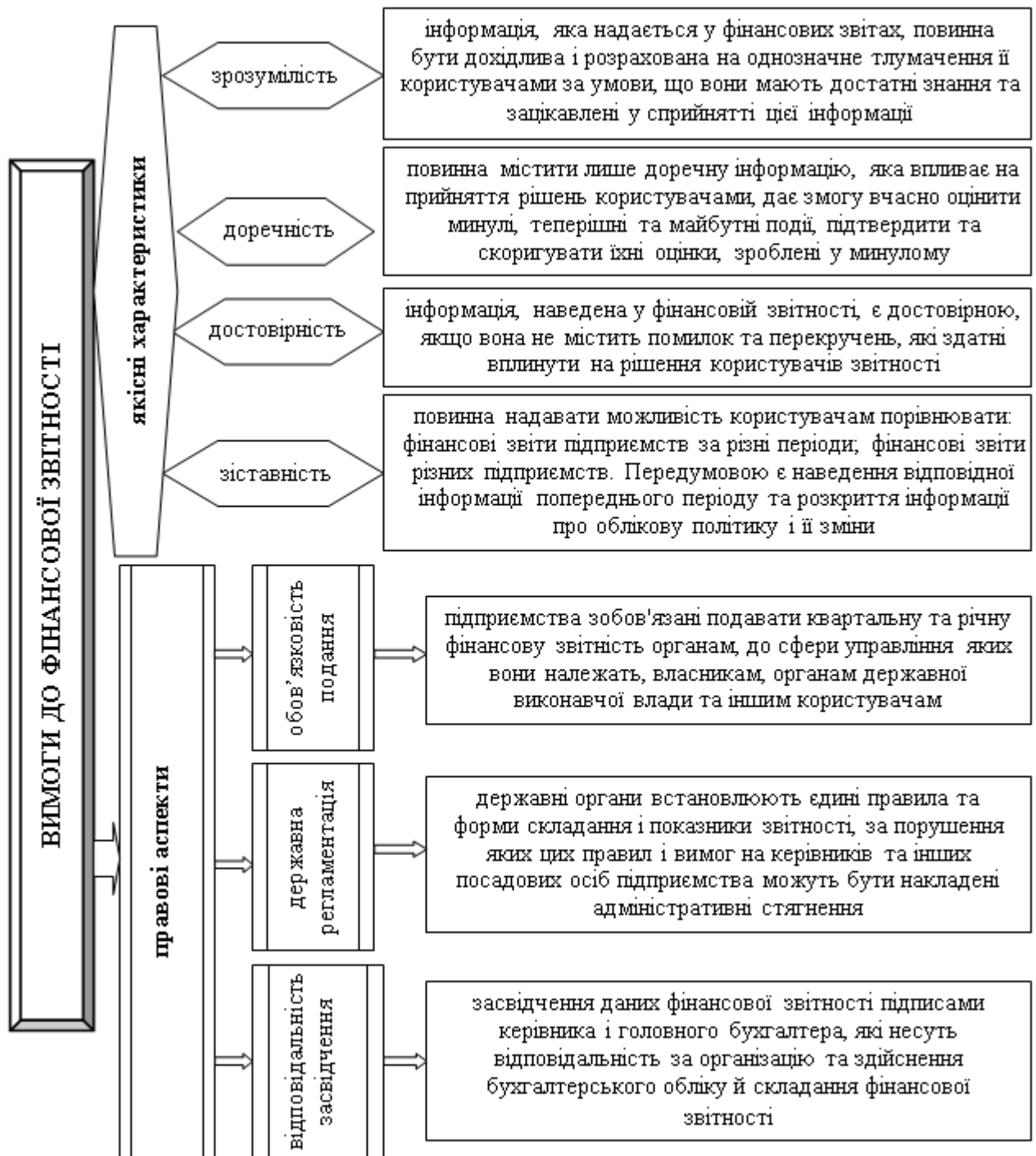

Рис. 1.3. Вимоги до фінансової звітності підприємств в Україні.

НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” визначає вимоги до розкриття облікової інформації у фінансовій звітності з позиції її суттєвості для користувачів звітності. Суттєвість інформації означає, що її відсутність може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Критерії суттєвості визначені відповідними НП(С)БО та встановлюються керівництвом

підприємства [44].

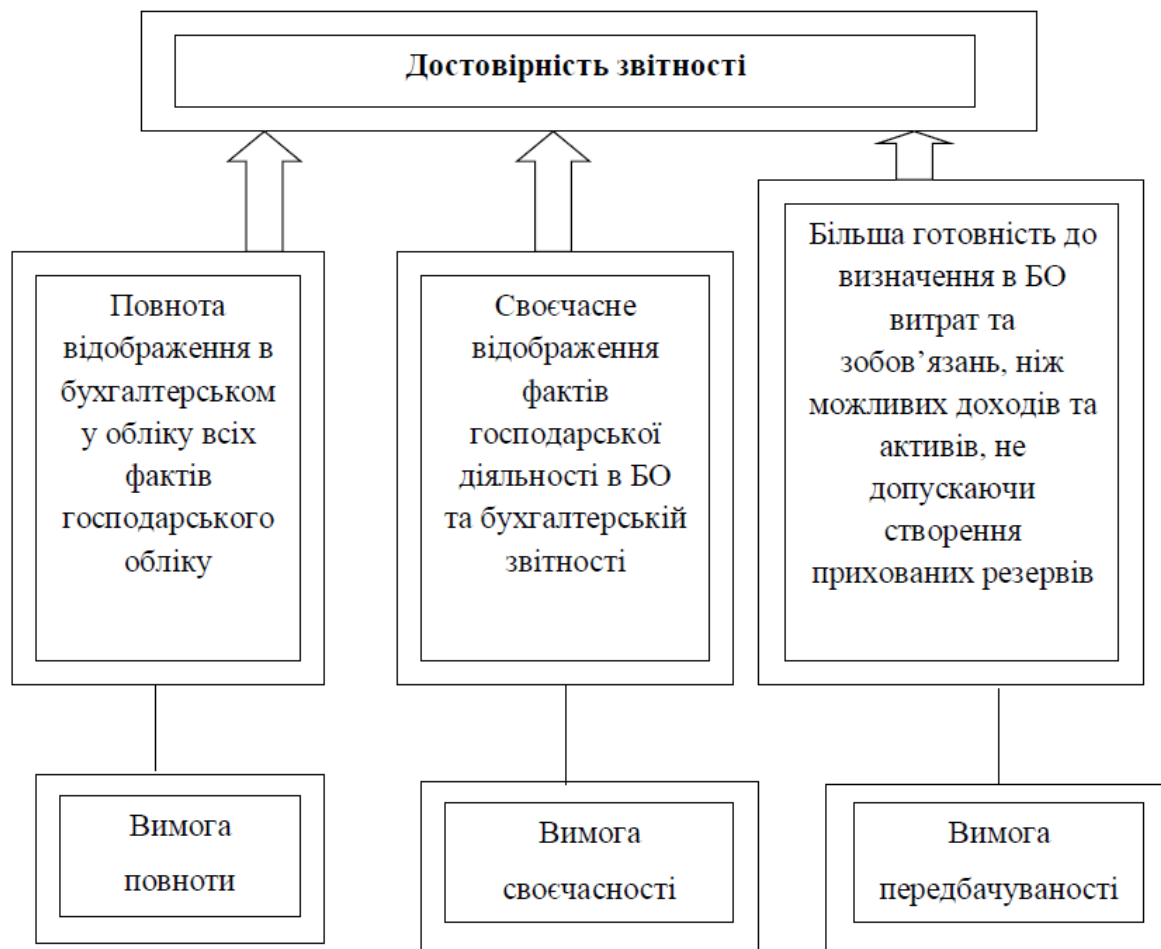

Рис. 1.4. Вимоги, що забезпечують достовірність фінансової звітності за НП(С)БО 1.

Для досягнення встановленого рівня інформаційності фінансової звітності, вона повинна містити такі дані про підприємство:

1. Назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження;
2. Короткий опис основної діяльності;
3. Назву материнської (холдингової) компанії;
4. Середню кількість працівників протягом звітного періоду;
5. Дату затвердження фінансової звітності;
6. Повідомлення про складання фінансової звітності за МСФЗ.

Підприємство при складанні фінансової звітності повинно висвітлювати обрану облікову політику через розкриття:

- 1) принципів оцінки статей звітності;

2) методів обліку щодо окремих статей звітності.

Складання фінансової звітності ґрунтується на дотриманні принципів підготовки та подання фінансових звітів (рис. 1.5), які законодавчо визначені у ст.4 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” та НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”.

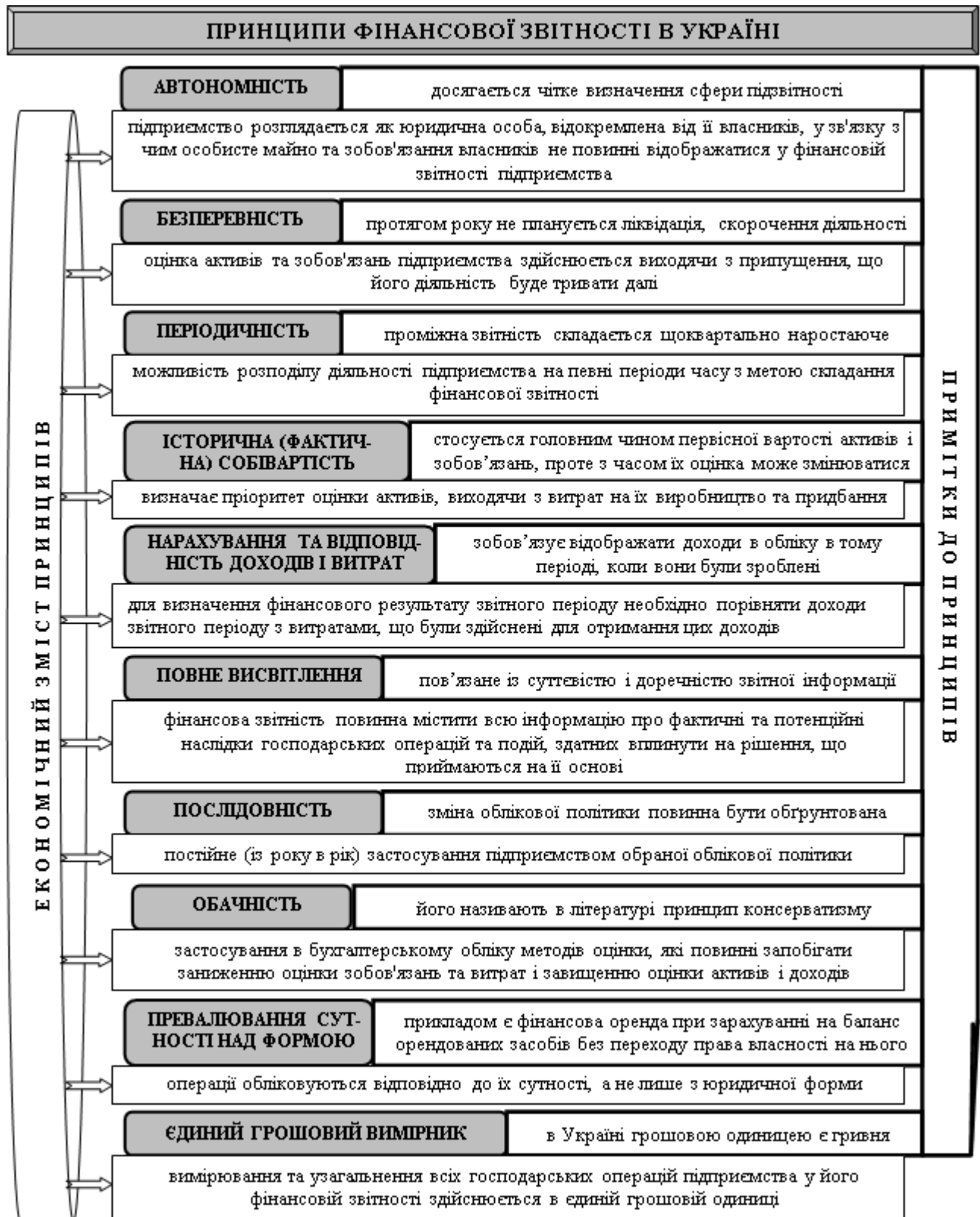

Рис. 1.5. Принципи формування показників фінансової звітності.

Принципи бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності – це положення, які враховують при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських

операцій та відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Із всіх вищезазначених десяти принципів, до підготовки фінансової звітності безпосередньо належать лише окремі з них

- безперервності діяльності – він означає, що є припущення, що підприємство не має наміру та необхідності ліквідувати або суттєво скоротити масштаби власної діяльності з певних причин; його дотримання дозволяє забезпечити повний контроль за реальним фінансовим зростанням капіталу;

- автономності (або принцип одиниці обліку) – підприємство в обліку розглядається як відокремлений обліковий об'єкт обліку;

- періодичності – він зумовлений необхідністю своєчасного надання користувачам інформації фінансового обліку;

- нарахування та відповідності доходів і витрат – доходи і витрати відображаються у фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться;

- грошового вимірника [50].

Дотримання при формуванні показників фінансової звітності принципу нарахування і відповідності доходів і витрат, інформують користувачів про ті операції, що включають оплату і надходження грошових коштів, а також про зобов'язання щодо оплати та отримання грошові ресурсів у майбутньому. Основною проблемою даного принципу є визнання не доходів і витрат у звітному періоді, їх підтвердження відповідними документами.

Водночас, розуміння і правильне застосування принципів обліку впливає на формування облікової політики підприємства, яка визначає процедури обліку. Це дозволяє дозволяють інтерпретувати та відображати в обліку факти таким чином, щоб одержані облікова та звітна інформації надавали достовірну й об'єктивну уяву, а також мали цінність для користувачів звітності.

Фінансова звітність повинна містити дані, які забезпечують її зрозумілість користувачам, а також дані про підприємство, в якій висвітлена його фінансово-господарська діяльність (рис. 1.6).

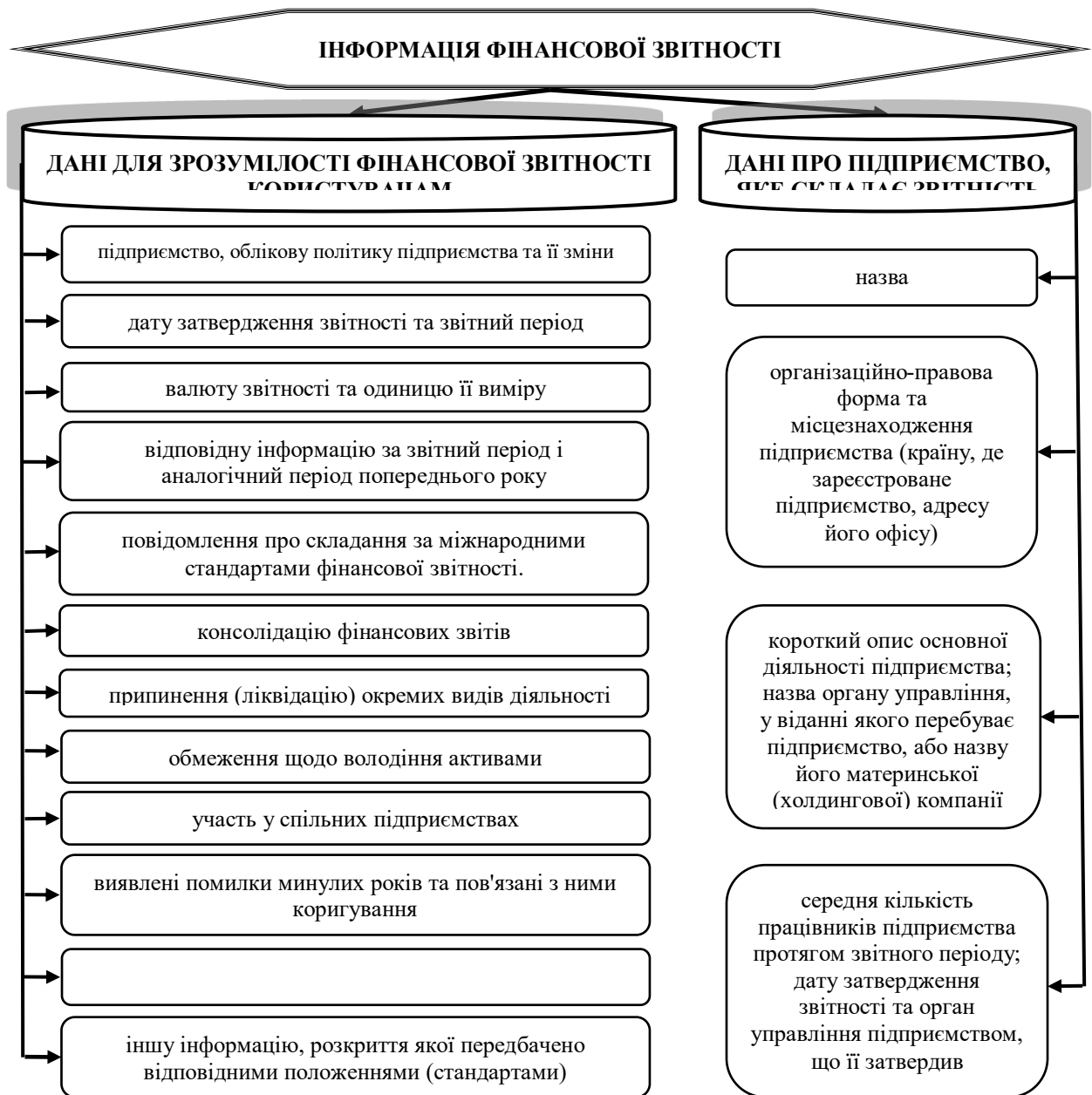

Рис. 1.6. Інформація, яка наводиться у фінансовій звітності.

Кожне підприємство, що веде діяльність яка не заборонена діючим законодавством, зобов'язане подавати фінансову звітність до відповідних органів у встановлені терміни, обсягах і складі. Таким чином забезпечується формування загальнодержавних показників розвитку економіки регіонів і України в цілому, а також контролюються розрахунки з державною податковою системою.

На основі фінансової звітності оцінюються поточні результати діяльності звітного періоду та прогнозуються на наступні періоди. Це дозволяє визначити майбутній фінансовий стан, спроможність підприємства своєчасно виконувати

зобов'язання, сплачувати дивіденди тощо. Але часто керівництво підприємства подає таку звітну інформацію, щоб результати діяльності були найпривабливішими для інвесторів або кредиторів. Саме тому важливим є дотримання вимог і принципів формування показників звітної інформації.

1.3. Нормативно-правове та методичне забезпечення організації складання фінансової звітності підприємства

Суть державного регулювання звітності підприємств в тому, що затверджуються єдині показники форми звітності для усіх підприємств різних галузей економіки, правила складання і строки подання. Це потрібно, щоб за загальним класифікатором галузей народного господарства Держкомстату України (ЗКГНГ) в межах галузей економіки узагальнювались дані звітності окремих підприємств [18, с. 33].

Основними елементами (за винятком бюджетних установ) нормативного забезпечення виведення фінансової бухгалтерської звітності суб'єктами господарювання в Україні є:

- Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" – на законодавчому рівні [23];
- П(С)БО, інші нормативно-правові акти відносно складання фінансової звітності, затверджені Міністерством фінансів України – на нормативному рівні;
- методичні рекомендації із застосування П(С)БО, розроблені відповідно до галузевих особливостей міністерствами та центральними органами виконавчої влади в межах своїх повноважень – на рекомендаційному рівні.

Ці всі складові відповідають певним рівням нормативно-правового регулювання складання фінансової звітності як малих підприємств (Додаток Б), так і підприємств на загальній системі оподаткування в Україні (рис. 1.7)

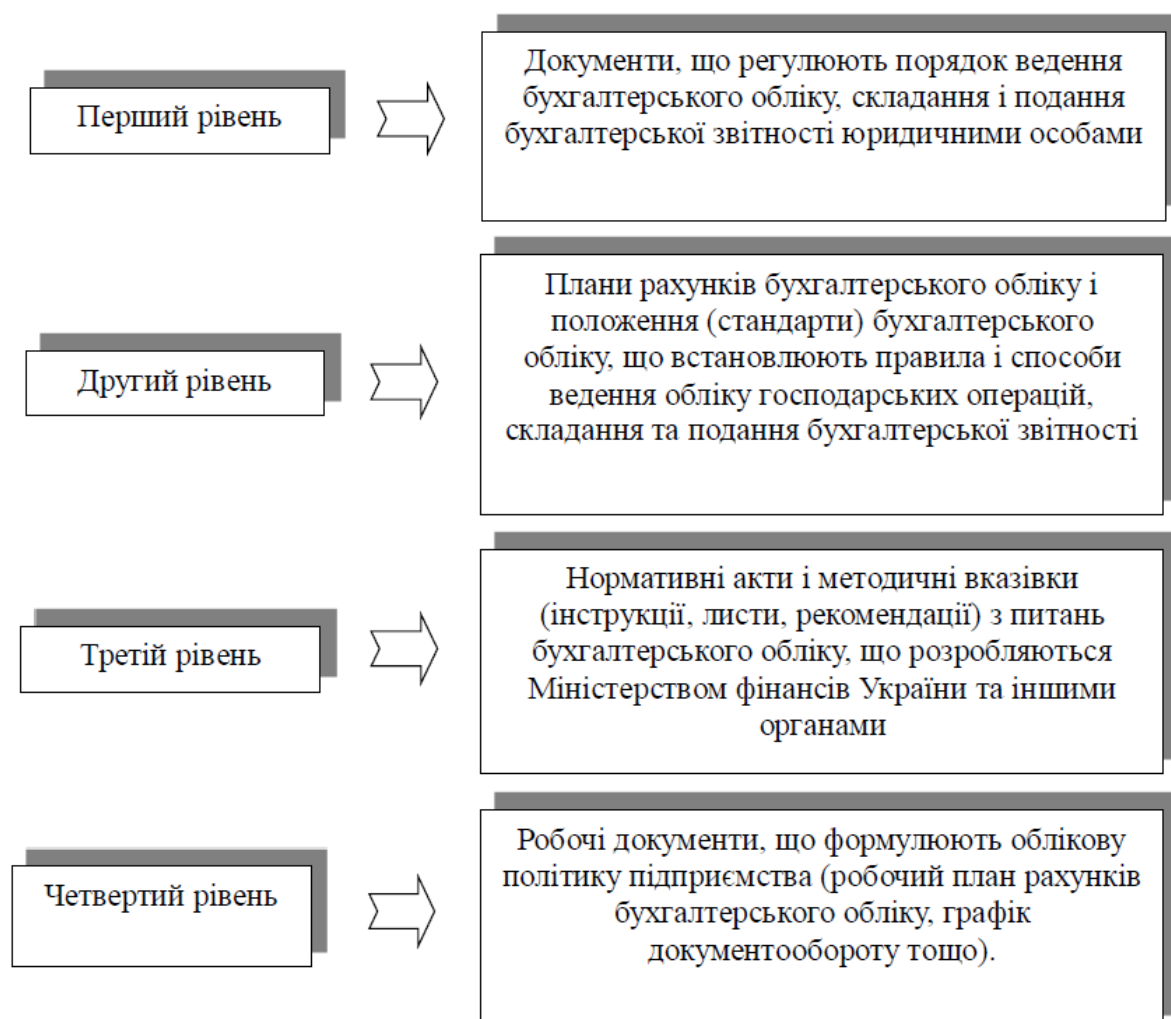

Рис. 1.7. Нормативно-правове регулювання складання фінансової звітності в Україні.

Нормативне регулювання організації бухгалтерського обліку, його ведення та складання фінансової звітності в Україні відбуваються відповідно до статей 6 та 7 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” [23].

В планах використання міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні вказувалося, що Євроінтеграційні процеси в Україні, поява вітчизняних господарств на міжнародні ринки капіталу, налагодження міжнародного співробітництва, влиття іноземних інвестицій в економіку України, вимагають подальшої реформи бухгалтерського обліку та застосування методики читання інформації за міжнародними стандартами з метою надання відкритої, прозорої та зіставної інформації фінансової звітності суб’єктів господарювання [1, с.

155].

Склад національної системи регулювання ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності наступний:

- по-перше: правові основи регулювання, які надаються Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України, Верховною Радою України, Національним банком України, іншими міністерствами та центральними органами виконавчої влади;
- по-друге: методичне, методологічне та організаційне забезпечення, що трактується Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, нормативно-правовими актами, методичними рекомендаціями, міжнародними стандартами та інструкціями з ведення бухгалтерського обліку.

Науковці вважають за необхідне розглядати рівні, за допомогою яких відбувається регулювання фінансової звітності із обов’язковим застосуванням нормативно-правових норм. Так, М. М. Шигун [88] розглядає трирівневу систему регулювання бухгалтерського обліку, яка складається з таких рівнів:

1. Базове регулювання Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” на рівні держави.
2. Методологічне та професійне регулювання на базі П(С)БО, методичних рекомендацій, Плану рахунків, та інших нормативно-правових актів, яке реалізується Міністерством фінансів України.
3. Регулювання на рівні відповідних міністерств бухгалтерського обліку, за допомогою розроблення та затвердження методичних положень, інструкцій, рекомендацій, та інших документів.

Такі науковці, як О. М. Петрук, В. М. Пархоменко [59], визначають в складі нормативно-правового регулювання п’ять рівнів. Я. В. Шеверя [87] бачить систему з національною концепцією фінансової звітності, що окреслює основні вимоги, правила та принципи, які регулюють ведення бухгалтерського обліку з метою підведення підсумків фінансової звітності. Нормативно-правові акти з регламентації бухгалтерського обліку та фінансової звітності певних рівнів

зображено на рис. 1.7.

Така система нормативно-правового регулювання, що запропонована авторами визначається як додаток до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та дістала позитивне визнання багатьох науковців. Базовий (перший) рівень регулювання – буде визначати доступну систему регулювання та головні вимоги, правила та принципи, якими керуються під час ведення бухгалтерського обліку для складання фінансової звітності.

Хоча фінансова звітність є останнім етапом ведення бухгалтерського обліку, ряд вчених вважають, що його стратегія в Україні має поділятися на стратегію теоретичних основи та перспектив шляхів розвитку бухгалтерського обліку, та стратегію організаційно-методичних механізмів та сучасних напрямів вдосконалення фінансової звітності.

Механізм роботи бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності регулюється відповідною нормативною базою:

- Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [23];
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [44];
- Податковий кодекс України [62];
- Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Спрощена фінансова звітність” [45];
- Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” [67];
- Методичні рекомендації з перевірки показників фінансової звітності [35];
- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій;
- Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку

активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [25];

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” [63];
- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 [66];

Норми Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” розповсюджуються на всіх юридичних осіб, не зважаючи на форми власності та організаційно-правові форми, а також на представництва іноземних підприємств, які повинні організовувати бухгалтерський облік та складати фінансову звітність відповідно до чинного законодавства [23].

Норми Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” дозволяють підприємствам самостійно:

- Вибирати методи, процедури, принципи які будуть використовуватись для підбиття інформації про господарську діяльність, тобто визначати свою облікову політику;
- визначити для себе реєстри обліку, які будуть використовуватись, спосіб та порядок реєстрації інформації та її узагальнення з додержанням відповідних засад відповідно до особливостей напрямку діяльності і методів обробки облікової інформації, тобто обирати форму бухгалтерського обліку;
- Визначати механізм форми управлінського (внутрігосподарського) обліку, контролю господарської діяльності і звітності, окреслювати права підпису бухгалтерських документів відповідними працівниками;
- визначати правила документообігу і способи обробки облікової інформації, розробляти додаткову систему аналітичних рахунків та їх реєстрів;
- відокремлені структури такі, як відділення, філії, представництва та інші підрозділи, які повинні вести бухгалтерський облік в частині

витрат, виділяти на окремий баланс.

Прийняття НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” автоматично відмінило П(С)БО 1 – 5. В основу цього НП(С)БО закладено раніше діюче П(С)БО 1, яке було трансформоване відповідно до змін, що відбулися в результаті переходу України на Міжнародні стандарти фінансової звітності. Цей нормативний документ містить:

- загальні положення щодо сфери його застосування;
- строки складання і подання звітності;
- порядок та мету складання і подання звітності;
- структуру та основні елементи форм звітності;
- принципи підготовки та якісні характеристики звітної інформації;
- порядок розкриття інформації у відповідних формах фінансовій звітності [44].

У додатках до НП(С)БО 1 наведено бланки форм фінансової та консолідованої фінансової звітності. Звернемо увагу, що суттєвим зближенням з Міжнародними стандартами фінансового обліку стало збереження структури звітності. Так, п. 4 цього НП(С)БО передбачено можливість підприємств не наводити статті, відповідно до яких не є наявною інформація до розкриття, а також є можливість додавати статті з переліку додаткових статей із збереженням їх назви і коду рядка фінансової звітності. Такі додаткові статті наведені у Додатку 3 цього НП(С)БО. Ці статті можна додавати, якщо вони відповідають відповідним критеріям: вміст інформації в статті є суттєвою; оцінка такої статті достовірно визначається [44].

На зміну П(С)БО 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва” 23 липня 2019 року було введено Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Спрощена фінансова звітність”, яке як і попереднє визначає правові основи складання та подання фінансової звітності малими підприємствами. Норми цього НП(С)БО застосовуються підприємствами, які ведуть спрощений бухгалтерський облік за спрощеним планом рахунків що відповідає податковому законодавству (крім підприємств, які складають

фінансову звітність за МСФЗ) [45].

Правові норми щодо порядку складання та подання фінансової звітності визначає Постанова Кабміну України “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” [67]. Дія цього Порядку розповсюджується на всіх юридичних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми. Фінансова звітність обов’язково подається органам, відповідних сфер управління, трудовим колективам (на їх вимогу), відповідно до установчих документів – власникам, органам державної статистики.

Рахунки бухгалтерського обліку, які використовуються підприємством для групування фактів фінансово-господарської діяльності визначає План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, для підприємств, які використовують спрощену форму ведення обліку це Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку [43].

Порядок ведення та призначення рахунків бухгалтерського обліку з метою узагальнення інформації щодо фактів фінансово-господарської діяльності суб’єктів господарювання (крім банків і бюджетних установ) визначає Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій [27, с. 176].

Правові основи щодо змін у фінансових звітах регулює П(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” [63]. Норми цього Положення застосовуються до фінансової звітності всіх підприємств та організацій, усіх форм власності за виключенням банків та бюджетних установ та підприємств, які згідно законодавства складають фінансову звітність за МСФЗ. Виправлення помилок попередніх періодів необхідно повторно відображати у фінансовій звітності.

Проведення обов’язкової інвентаризації регулює Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань № 879. Така інвентаризація зобов’язана проводитися перед складанням та поданням фінансової звітності на підприємстві

[66]. Цей нормативний документ визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та підведення її результатів, застосовується юридичними особами всіх форм власності і організаційно-правових форм господарювання. Метою проведення інвентаризації є забезпечення правдивості даних бухгалтерського обліку та відповідної фінансової звітності.

Правила розкриття інформації за всіма статтями всіх форм звітності регулюються Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності [36].

Порівнювальні показники відповідних форм звітності розкрито у Методичних рекомендаціях з перевірки показників фінансової звітності [35].

Питання щодо нормативно-правового регулювання складання та подання фінансової звітності в умовах постійних змін в Україні вимагають постійного дослідження та вдосконалення.

РОЗДІЛ II

Організаційно-методичні основи формування найважливіших показників фінансової звітності підприємства та напрями їх удосконалення

2.1. Організація процесу складання та подання фінансової звітності підприємства та напрями його удосконалення

Бухгалтерський облік кожен господарюючий суб'єкт веде відповідно положень Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. Складання фінансової звітності є завершенням облікового процесу, метою якого є забезпечення сталого потоку інформації до всіх зацікавлених користувачів (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Обіг облікової інформації в процесі прийняття рішень.

Основним завданням бухгалтерської служби для формування показників фінансової звітності є забезпечення всієї первинної документації для кожної господарської операції, яка відбулась на підприємстві, її своєчасної обробки,

забезпечення керівництва інформацією про господарські засоби та кошти.

Основні функції головного бухгалтера підприємства, які передбачені одночасно із його відповідальністю у посадовій інструкції, передбачають:

- дотримання встановлених методологічних засад бухгалтерського обліку,
- складання фінансової звітності та її подання відповідно до термінів,
- контролювання правильності відображення на бухгалтерських рахунках господарських операцій [51, с. 341].

Для того, щоб інформація, що відображена у фінансовій звітності, відповідала вимогам щодо повноти, правдивості та неупередженості про активи та пасиви, а також результати діяльності господарюючого суб'єкта, бухгалтер зобов'язаний виконати завершальні роботи перед її складанням. Об'ємність останніх залежить від тривалості звітного періоду. Найбільша поетапність виконання підготовчих робіт виділяється перед складанням річного фінансового звіту (рис. 2.2). Однак їм передують окремі дії бухгалтера для забезпечення не порушення законодавчих вимог:

1. Опрацювання нових і змін до діючих нормативно-правових документів, що стосуються процесу формування показників звітності;

2. Підготовка наказу про проведення повної інвентаризації всіх цінностей та зобов'язань на підприємстві, формування складу робочих комісій, деталізація термінів проведення і оформлення результатів інвентаризацій з своєчасним передзвітним відображенням на рахунках обліку [53, с. 265].

Процес організації та підготовки до складання фінансової звітності підприємства є складним і об'ємним, те передбачає такі алгоритмічні дії бухгалтера, щодо підготовки зведеного бухгалтерського обліку:

- перевіряється, чи всі господарські операції відображені у поточному обліку;
- досліджується фіксація господарських операцій і облікових записів у відповідно оформлених первинних і зведених документах;
- уточняється розподіл витрат і доходів між суміжними звітними

періодами;

- детально перевіряється стан розрахунково-кредитних операцій на кінець звітного періоду;
- проводиться інвентаризація для перевірки залишків на бухгалтерських рахунках;
- коригуються залишки за наслідками інвентаризації (якщо виявлено відхилення між даними обліку та даними інвентаризації);
- визначаються суми валових доходів і валових витрат;
- закриваються номінальні рахунки доходів і витрат через їх списання загальними накопиченими сумами на рахунок фінансового результату;
- визначається фінансовий результат звітного періоду
 1. якщо прибуток, то відображається його розподіл;
 2. якщо збиток, то його погашення;
- складається форма фінансової звітності – Звіт про фінансові результати;
- формується форма № 1 “Баланс” та інші форми фінансової звітності (якщо підприємство не належить до малих)
- коригуються показники звітності і/або (якщо передбачено законодавчо) готуються Примітки щодо подій після дати балансу [31, с. 274].

Усі господарські операції, активи, зобов’язання і капітал підприємства відображаються за принципом журнально-ордерної форми обліку. Господарські операції відображаються в облікових регістрах того звітного періоду, в якому вони відбулись.

Важливе значення у процесі підготовчих робіт має перевірка правильності облікових записів що відповідності та звірки між синтетичним та аналітичним обліком і, за необхідності, проведення виправних записів у разі виявлення помилок для їх усунення.

Рис. 2.2. Послідовність дій перед складанням річного фінансового звіту.

Залишки та обороти по аналітичних рахунках рівні даним відповідного синтетичного рахунку. Дані поточного обліку синтетичних рахунків узагальнюються у Головній книзі.

Кінець місяця завершується обліковим підрахунком по кожному рахунку оборотів і визначенням кінцевих залишків (сальдо). Ці два види даних усіх рахунків, що використовує підприємство, узагальнюють в оборотних відомостях [32, с. 491], які поділяються на два види:

— за аналітичними рахунками, яка повинна при правильності складання містити рівні підсумки залишків на початок місяця за дебетом і кредитом, дебетові та кредитові обороти, залишки на кінець місяця по дебету та кредиту;

– за синтетичними рахунками Головної книги, які теж мають три пари рівностей зведених облікових даних.

Зведені звітні облікові дані по рахунках узагальнюються у балансі підприємства: активні рахунки, що мають дебетові залишки, записують в активі балансу, а пасивні рахунки, що мають кредитові залишки – у пасиві [33, с. 498].

Перед складанням річної бухгалтерської звітності на ТОВ “Прикарпатсервіс” обов’язково проводять повну інвентаризацію усіх господарських засобів і їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами та відображають її результати в обліку. Повна інвентаризацію проводиться у максимально наближені до часу складання річного звіту строки (з 1 жовтня до 1 січня), що забезпечує максимальну достовірність даних для заповнення форм фінансової звітності.

Фінансова звітність повинна містити такі показники, як дату складання або період, який він охоплює.

Також у фінансовій звітності вказується валюта відображення елементів звітності та одиниці її виміру. Причини різниці валюти звітності та валюти, у якій ведеться бухгалтерський облік підприємство розкриває із уточненням методів переведення фінансових звітів із однієї валюти в іншу [60, с. 231].

Складений бухгалтерський фінансовий звіт підлягає детальній перевірці головним бухгалтером. Якщо на підприємстві відсутній головний бухгалтер (за штатним розписом), звіт підписує фахівець, що веде облік.

Частина фінансового звіту, яка підписується, повинна містити:

- власноручні (електронні) підписи осіб;
- прізвище та ініціали осіб;
- фактичну дату підписання звітності.

До початку подання річного звіту за адресами, які передбачені Постановою Кабінету Міністерства України “Порядок подання фінансової звітності”, він розглядається та затверджується у законодавчо встановленому, та процедури визначеної установчими документами, залежно від суб'єктів господарювання і форм власності (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розгляд і затвердження річного фінансового звіту підприємств

Типи підприємств	Хто розглядає і затверджує звіт
Державні підприємства	Загальними зборами трудового колективу іншим органом управління
Акціонерні товариства, включаючи дочірні підприємства	Розглядається правлінням акціонерного товариства; затверджується загальними зборами акціонерів
Сільськогосподарські підприємства	Розглядаються і затверджуються загальними зборами (зборами уповноважених) членів СП чи пайовиків
Товариства з обмеженою відповідальністю, включаючи дочірні підприємства	Розгляд і затвердження річного звіту здійснюють збори учасників (засновників) цього товариства
Приватні підприємства	Затвердження річного звіту здійснює власник (засновник)
Спільні підприємства (публічні акціонерні товариства – ПАТ)	Рада засновників

Датою подання фінансової звітності встановлюється залежно від способу її подання:

- особисто – день фактичної її передачі за належністю;
- при надсиланні поштою – дата одержання адресатом за штемпелем підприємства зв'язку, що обслуговує адресата;
- в єдиному електронному форматі – дата одержання електронного повідомлення про одержання центром збору фінансової звітності такої фінансової звітності.

Терміни подання фінансової звітності визначені наступні:

- проміжна фінансова звітність (І квартал, перше півріччя, дев'ять місяців), крім консолідованої, подається підприємствами органам, визначеним законодавчо, не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року;
- проміжна (І квартал, перше півріччя, дев'ять місяців) або річна фінансова звітність подається підприємствами органам доходів і зборів у строки, передбачені для подання декларації з податку на прибуток підприємств.

Якщо підприємство переходить на складення фінансової звітності (у т.ч. консолідованої) за міжнародними стандартами, то воно надсилає листом відповідну інформацію органам державної статистики у передбачені для подання

такої звітності терміни [88].

Неподання бухгалтерської фінансової звітності передбачає тільки адміністративні (штрафні) санкції.

Визначення кінцевого сальдо по рахунках, обчислення правильного фінансового результату підприємства напряду залежить від правильно організованого облікового процесу при відповідному ліцензійному програмному забезпеченні. Це підвищить ефективність та правильність дій бухгалтера:

- узагальнювати інформацію на аналітичних і синтетичних рахунках;
- відображати господарські операції, що змінюють стан коштів і їх джерел на рахунках обліку;
- автоматизовано систематично складати (за місяць, квартал, півріччя, рік) фінансову звітність [77].

Автоматизація процесу складання фінансової звітності забезпечує:

- якісний контроль за рухом статутного капіталу в частині основних і оборотних коштів підприємства;
- збереження грошових коштів і контроль за їх використанням по цільовому призначенню;
- визначення фінансових результатів діяльності та контроль за розподілом прибутку [59].

Удосконалення організації складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва може відбуватись через перехід на відповідні міжнародні стандарти.

Підготовча робота щодо формування показників фінансової звітності забезпечує реальне відображення в балансі даних щодо активів, зобов'язань та власного капіталу. Усі господарські операції підтверджуються документально. За необхідності (або законодавчих положень) достовірність звітності, яка публікується, підтверджується аудиторською перевіркою. Аудит проводиться також для задоволення інформаційних потреб керівництва.

2.2. Методика формування показників форми № 1-м “Баланс”

фінансової звітності підприємства

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Показники балансу формують на кінець останнього дня звітного періоду. Однак виділяють проміжну (місячну, квартальну) звітність, тобто за певний період, особливістю якої є складання наростаючим підсумком від початку звітного року. Якщо підприємства ліквідується, звітний період триває від початку року до моменту ліквідації.

Фінансова звітність підприємства складається із Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, методика заповнення якого не відрізняється від алгоритму заповнення звичайного Балансу та Звіту про фінансові результати. Наводяться ідентичні показники активу і пасиву, але за зведеними статтями [82].

У формі 1-м Балансі обліковують три основні складові майна малого підприємства: активи, зобов'язання і власний капітал. Підсумок активу рівний сумі зобов'язань і власного капіталу (рис. 2.3.).

Рис. 2.3. Структура балансу малого підприємства.

Актив балансу включає 3 розділи, кожен із яких формується із певного переліку основних об'єднаних статей, відповідно до НП(с)БО 25.

Стаття “Нематеріальні активи” (1000) обліковує окремо первісну та залишкову вартість (різниця між первісною та залишковою вартістю) цих активів, а також нараховану суму зносу за звітний період, яка наводиться у дужках. Підсумок балансу визначає тільки залишкова вартість. Формула розрахунку її даних: р. 1001 (первісна вартість, с. Д-т 12) – р. 1002 (Накопичена амортизація, с. К-т 133) [36].

У статті “Незавершені капітальні інвестиції” (р. 1005, с. Д-т 15) зводять інформацію щодо величини щодо капітальних витрат, вкладених у будівництво, реконструкцію, модернізацію та інші способи покращення об’єктів, які збільшують на їх первісну вартість тощо.

За статтею “Основні засоби” (р. 1010 = р. 1011 – р. 1012 + с. Д-т субрахунку 100 у частині інвестиційної нерухомості, що обліковується за справедливою вартістю) оцінюють вартість власних та отриманих на законодавчих умовах основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за трьома значеннями: первісна вартість, залишкова вартість (що включається у підсумок балансу) та сума зносу, що обліковується у дужках [36].

У статті “Довгострокові біологічні активи” (р. 1020, с. Д-т 161, 163, 165 або с. Д-т 162, 164, 166 – с. К-т 134) дана складова майна підприємства обліковується за однією із вартостей: справедливою або залишковою (якщо активи обліковуються за первісною вартістю).

Стаття “Інші необоротні активи” (р. 1090, с. Д-т 18,19 (17*)) включає величину тих активів, що не мають підстав включатись до всіх вище перелічених I розділу балансу. Також її складовою є про відстрочені податкові активи на кінець попереднього року, які у звичайній формі звітності обліковуються відокремлено.

Об’ємною за методикою формування є стаття “Запаси” (р. 1100, с. Д-т 20, 22, 23, 25-28, але не враховується с. Д-т 286). Вона охоплює залишки по рахунках всіх видів запасів відповідно до Плану рахунків, які призначені для використання у ході нормального операційного циклу. Її величина також включає витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), готову продукцію та

товари, які придбані для подальшої реалізації [36].

Стаття “Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги” (р. 1125, с. Д-т 34, 36 – с. К-т 38) формується на основі облікових даних про заборгованість покупців, у т.ч. і ту, що забезпечена векселями за вирахуванням суми резерву сумнівних боргів (нетто).

У статті “Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом” (р. 1135, с. Д-т 378, 641, 642, 651, 652) обліковується сума боргів державних органів, зокрема за розрахунками з тимчасової непрацездатності, а також з податку на прибуток (р. 1136, с. Д-т 641).

До статті “Поточні фінансові інвестиції” (р. 1160, с. Д-т 352) відноситься вартість інвестицій строком до одного року, які можна продати за необхідності чи потреби (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів) [36].

Стаття “Гроші та їх еквіваленти” (р. 1165, с. Д-т 30, 31, 333-335, 351) включає дані про всі грошові ресурси підприємства, які воно може вільно використати для діяльності, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей.

У статті “Інші оборотні активи” (р. 1190, с. Д-т 331, 332) подають всю величину решти оборотних активів, які є у підприємства, але не відображені у інших статтях розділу “Оборотні активи”. Зокрема, до таких інших оборотних активів належить вартість грошових документів і залишки по субрахунку 643 “Податкові зобов'язання”.

Стаття “Витрати майбутніх періодів” (р. 1170, с. Д-т 39) включає ті їх складові, що здійснені протягом поточного чи попередніх звітних періодів, але відображатимуться у наступних звітних періодах [36].

Розділ III “Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття” (р. 1200, с. Д-т 286) балансу заповнюється на основі П(с)БО 27.

Пасив балансу формується із 4 розділів, кожен із яких включає сукупність статей за однорідними характеристиками.

У статті “Зареєстрований (пайовий) капітал” (р. 1400, с. К-т 40) може наводитись інформація трьох видів:

1) зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу підприємства з урахуванням суми внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого;

2) якщо не передбачена фіксована сума статутного капіталу, то сума фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства;

3) сума пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок та інших організацій, внески засновників підприємства понад статутний капітал.

Стаття “Додатковий капітал” (р. 1410, с. К-т 41, 42) включає сукупність залишків на кінець звітного періоду по рахунках дооцінки необоротних активів, вартості безоплатно отриманих необоротних активів та інших його видів.

Стаття “Резервний капітал” (р. 1415, с. К-т 43) відображає сума резервів, які підприємство створило на законодавчих підставах із нерозподіленого прибутку.

Стаття “Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)” (р. 1420, с. К-т 441 (прибуток), або с. Д-т 442 (збиток)) надає користувачам звітності суму нерозподіленого прибутку або непокритого збитку (наводиться в дужках і вираховується із підсумку розділу власного капіталу) [36].

У статті “Неоплачений капітал” (р. 1425, с. К-т 45, 46) відображається: заборгованість власників (учасників) за внесками в статутний капітал; сума вилученого капіталу, тобто фактична собівартість часток, що викуплені у своїх учасників. На величину цієї статті зменшується підсумку власного капіталу.

У розділі “Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення” (р. 1595, с. К-т 47, 48, 50-55) наводиться сума заборгованості підприємства за зобов'язаннями терміном більше дванадцяти місяців. А також сума залишку отриманих коштів цільового фінансування і цільових надходжень та величина забезпечення для відшкодування наступних витрат і платежів.

У статті “Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями” (р. 1610, с. К-т 61) відображають ті зобов'язання, що сформовані як довгострокові, але підлягають розрахунку по них протягом року [36].

Статтю “Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом” (р. 1620, с. К-т 64 (641, 642)) формують на основі даних про зобов’язання підприємства за платежами до бюджету, зокрема податковими.

У статті “Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування” (р. 1625, с. К-т 65 (651, 652, 654, 655)) обліковуються суми по всіх видах страхування у підприємства, зокрема у сумі нарахованого єдиного соціального внеску тощо.

Розділ IV “Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття” (р. 1700, с. К-т 680) формується на основі регулювання П(с)БО 27.

Стаття “Поточні зобов’язання за розрахунками з оплати праці” (р. 1630, с. К-т 66) заповнюється на основі заборгованості по заробітній платі та депонованій. У разі виникнення заборгованість працівників перед підприємством щодо оплати праці, її відображають у активній статті “Інша поточна дебіторська заборгованість” [36].

У статті “Інші поточні зобов’язання” (р. 1690, с. К-т 372, 378, 644, 67, 68 (без урахування субрахунків 684 та 680)) обліковують ті їх види, які не відображені III розділі пасиву балансу. Зокрема суми отриманих авансів, борги перед засновниками, залишок по субрахунку 644 “Податковий кредит” тощо.

Статтю “Доходи майбутніх періодів” (р. 1665, с. К-т 69) формують доходи, які підприємством отримані за поточний або попередній періоди, але будуть віднесені до наступних.

Методика формування показників балансу суб’єктів малого підприємництва не суттєво відрізняється від загального бухгалтерського балансу. Відмінність між ними в кількості статей – в балансі суб’єктів малого підприємництва їх менше [4, с. 167].

У сучасній інтерпретації баланс є формою фінансової звітності та способом економічного групування і узагальнення наявності засобів підприємства за складом і розміщенням та функціональним призначенням і джерелами їх утворення та цільовим призначенням на звітну дату в грошовій

оцінці.

2.3. Методика формування показників форми № 2-м “Звіт про фінансові результати” фінансової звітності підприємства

Фінансова звітність підприємства відображає узагальнені і взаємопов'язані економічні показники поточного обліку, що характеризують результати його господарської діяльності за звітний період. Це чітко виражено при формуванні даних ф. 2-м “Звіт про фінансові результати”. Її показники, як і Балансу використовують для контролю та управління малим підприємством, оцінки його діяльності та визначення планів подальшої роботи.

Фінансовий результат господарюючого суб'єкта:

- відображає ефективність його операційної, фінансової, інвестиційної діяльності;
- наводиться у формі прибутку (коли доходи більше за пов'язані з ними витрати) або збитку (перевищення витрат над доходами, для отримання яких здійснено витрати);
- є основним критерієм стратегії функціонування та розвитку суб'єкта господарювання [2].

Визначення фінансових результатів на рахунках бухгалтерського обліку суб'єктами малого підприємництва відбувається через послідовне закриття рахунків обліку доходів і витрат у межах здійснених видів діяльності підприємства (Д-т рахунків витрати і К-т рахунків доходів) на рахунку 79 “Фінансові результати” (рис. 2.4).

Отриманий кінцевий фінансовий результат за результатами діяльності в кінці звітного періоду на малому підприємстві списується на рахунок 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”. За кредитом 441 відображаються наявність та рух нерозподіленого прибутку отриманого у звітному періоді, за дебетом 442 відображаються непокриті збитки звітного періоду [36].

Підприємство може самостійно розробляти додаткові субрахунки та

аналітичні рахунки, відповідно до специфіки діяльності, конкретних потреб, завдань управління і контролю [7, с. 35].

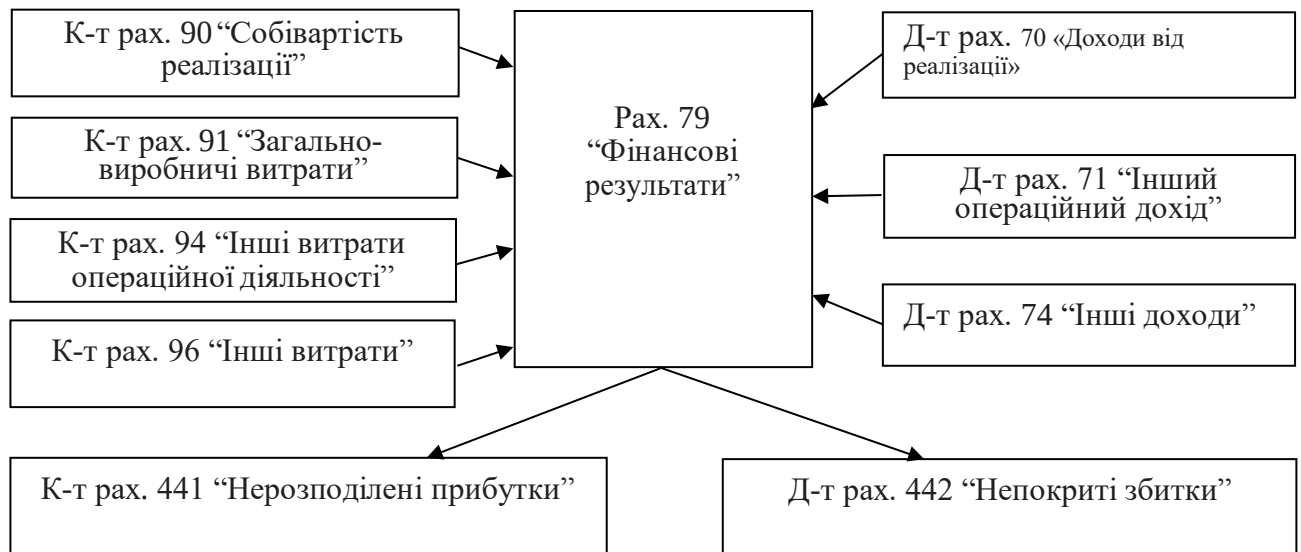

Рис. 2.4. Схема облікового відображення процесу формування фінансових результатів

Первинними та зведеними документами щодо обліку фінансових результатів бухгалтерські довідки, або розрахунки бухгалтерії довільної форми. Сьогодні актуальною є доцільність розробки типової для малих підприємств форми бухгалтерської довідки-розрахунку, що забезпечить аналітичність і наочність підрахунків та нівелює відсутність помилок при сум поточного обліку до тих чи інших витрат і доходів [10, с. 438].

У Звіті про фінансові результати господарюючого суб'єкта наводиться інформація про доходи, витрати, прибутки/збитки від діяльності малого підприємства за звітний період.

Стаття (р. 2000) "Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)" відображає суму доходу із вирахуванням у ньому непрямих податків, зборів та ін. Її дані формуються на основі даних обороту по К-т 70 (без врахування субрахунку 704).

У статті (р. 2120) "Інші операційні доходи" записують дані про доходи підприємства від операційної діяльності, що не пов'язані з основним процесом

реалізації.

Величина статті (р. 2240) “Інші доходи” відображає суми доходів, які підприємство отримало від ведення не операційної діяльності (зокрема фінансової та інвестиційної) у формі дивідендів, відсотків, від частки у капіталі тощо та дорівнює обороту за К-т 72, 73, 74.

Стаття (р. 2050) “Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)” ідентична величині обороту Д-т 90 (у розрізі трьох субрахунків загального Плану рахунків). Величина собівартості визначається на основі вимог П(с)БО 16 “Витрати”.

У статті (р. 2180) “Інші операційні витрати” сумуються на основі бухгалтерської довідки суми адміністративних, збутових та операційних витрат, що пов’язані із іншою операційною діяльністю підприємства, а також із специфікою сільськогосподарської діяльності (зокрема витрати від зміни вартості поточних біологічних активів та ін.

Стаття (р. 2280) “Інші витрати” відображає величину здійснених витрат малим підприємством від інших, відмінних від операційної – фінансової, інвестиційної, діяльності із метою отримання відповідних доходів. Інформаційною основою її формування є суми за Д-т 95, 96, 97 у взаємодії при списанні К-т 79, на яких суб’єкт обліковує витрати від сплати процентів, втрати від участі в капіталі та уцінки необоротних активів тощо.

Стаття (р. 2290) “Фінансовий результат до оподаткування” формується у звітності через математичні розрахунки при порівнянні доходів і витрат малого підприємства як різниця між ними. Якщо фінансовим результатом до оподаткування є збиток, його величина записується у дужках [79, с. 123].

У разі отримання позитивного фінансового результату до оподаткування – прибутку, відповідно до законодавства оподатковується 18% податку на прибуток, який відповідає даним по Д-т 98 (Д-т 96 при спрощеному Плані рахунків) та статті (р. 2300) у фінансовій звітності ф 2-м із аналогічною назвою “Податок на прибуток”.

Статті (р. 2350) “Чистий прибуток (збиток)” формується двома методами:

– має аналогічне значення статті 2290, якщо підприємство тримало збиток;
 – розрахунково визначається як різниця між сумою фінансового результату до оподаткування і сумою витрат з податку на прибуток [36].

Для перевірки правильності визначення результату до/після оподаткування його порівнюють із с. рахунку 44 (та відповідною статтею у балансі малого підприємства).

На рис. 2.5 наведено порядок визначення фінансових результатів у скороченій формі Звіту про фінансові результати (ф. № 2-м).

Фінансові результати, за позитивного їх значення, є джерелом платежів до бюджету, а також розширеного відтворення виробництва в малому бізнесі.

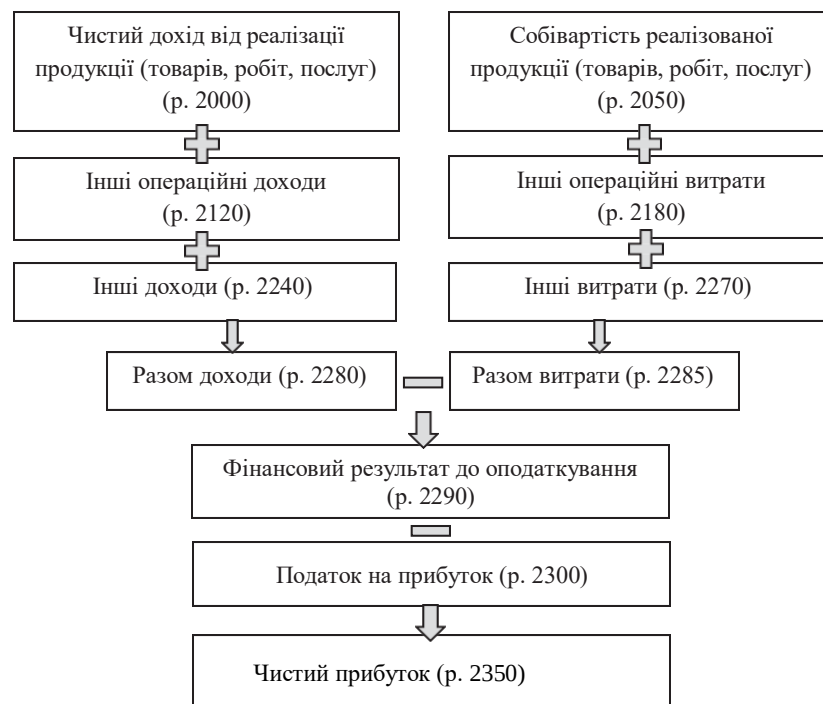

Рис. 2.5. Порядок визначення фінансових результатів суб'єктами малого бізнесу

Як економічна категорія, прибуток це показник, який характеризує фінансові результати господарської діяльності малого підприємства. Однак, відмінною ознакою його формування у ф. 2-м від стандартної є те, що в останній виокремлюється різні види прибутку (валовий, від операційної діяльності, до

оподаткування, чистий), а в у скороченій – тільки чистий прибуток як різниця між сукупністю усіх доходів і усіх витрат [4, с. 146].

Тому одним із напрямів удосконалення Звіту про фінансові результати для малих підприємств можна вважати пропозиції внесення у його діючу форму змін. Вони полягають у виокремленні статей для відображення фінансових результатів окремо від основної, іншої операційної, інвестиційної, фінансової діяльності.

МСФЗ для малих суб'єктів є детальнішим і конкретизованішим, ніж НП(с)БО 25. Адже за міжнародним стандартом обґрунтовано складання та подання фінансової звітності і детально роз'яснено особливі аспекти ведення бухгалтерського обліку для малих і середніх підприємств.

Однак через застосування часто суб'єктами малого бізнесу Спрощеного плану рахунків, форма № 2-м має спрощену форму. Що призводить до складності її аналізу, ніж за звичайною формою звіту про фінансові результати. Зокрема причиною є те, що у звичайній формі про фінансові результати операційні витрати відображаються по елементах, а в скороченому звіті їх показники виключені. Це потребує для проведення аналізу ознайомлення із довідкою бухгалтера із зазначеними сумами по цих статтях.

РОЗДІЛ III

Інформаційно-методичні аспекти аудиту та економічного аналізу показників фінансової звітності підприємства

3.1. Аудиторська перевірка фінансової звітності підприємства

Бухгалтерський фінансовий облік виконує дві основні функції у системі формування показників фінансової звітності:

- вимірює і відображає фінансовий результат діяльності;
- наочно показує фінансовий стан підприємства: активи, зобов'язання і власний капітал.

Його завершальним етапом для малих суб'єктів є фінансова звітність, яка включає дві типові форми, для яких визначена методика заповнення.

Аудит фінансової звітності – це процес перевірки, внаслідок якої відбувається формулювання власних думок аудитора щодо правильності підготовленої звітності та її відповідність чинному законодавству [29, с. 193].

Відповідно до міжнародних стандартів з аудиту, дане поняття визначається як “перевірка фінансових звітів або віднесеної до них фінансової інформації об'єкта незалежно від того, приносить прибуток або ні, його розміри і форми організації, коли така перевірка здійснюється з метою вираження подальшої думки” [6, с. 13].

При аудиті фінансових звітів клієнт повинен надати аудитору повну інформацію, яка є підставою для висловлення упевненості в тому, що відповідає необхідність вносити суттєві зміни у фінансові звіти з тим, щоб вони відповідали вимогам норм (стандартів).

Аудитор повинен виконати перелік дій:

- ознайомитися, які застосовуються принципи, прийоми і методи бухгалтерського обліку;
- прослідкувати процес збору інформації для внесення у фінансовий звіт;
- переконатись, що фінансові звіти складені у відповідності із

загальноприйнятими принципами ведення бухгалтерського обліку;

– з'ясувати зв'язок між сальдо рахунків і який вплив на результати мають відхилення по них [86, с. 32].

Аудиторська перевірка фінансової звітності розпочинають із загального огляду усіх звітних форм клієнта-замовника. Найперше записів у їх адресній частині. Вид діяльності, який вказаний підприємством, повинен відповідати умовам Статуту, а якщо ліцензійний напрям, то перевіряють наявність ліцензії і строку її дії [70, с. 84]. Це важливо для правильного розмежування доходів і витрат підприємства по основній та іншій діяльності.

Наступний етап передбачає перевірку правильності заповнення звітності за формою, що передбачає послідовність таких дій: наявність всіх законодавчо визначених показників та відсутність підчинок і виправлень. Надалі проводять логічний аналіз показників фінансової звітності, щоб визначити ті з них, для яких характерна найвірогідніша можливість прояву шахрайства чи помилок. Саме так визначаються ті операції і активи, що повинні піддаватись ретельній перевірці, і ті, де можливо довіритись інформації клієнта.

Наступною стадією аудиту фінансової звітності є рахункова перевірка, яка передбачає зіставлення і перевірку взаємозв'язок показників між формами бухгалтерської звітності [55].

Аудитор також за необхідності може зіставити останні проміжні фінансові звіти з фактичними і зробити інші порівняння.

Основне джерело доказів в аудиті здійснених господарських операцій, є документи, найперше серед яких перевіряють ті, що мають певні порушення чи недоліки.

Послідовність та методика аудиторської перевірки фінансової звітності подано рис. 3.1.

Після дати складання балансу аудитору ознайомлюється із усією доступною інформацією, що відображає фінансові справи клієнта: проміжні фінансові звітами, протоколи нарад акціонерів, директорів і всіх відповідних комітетів, із доповідями про відхилення.

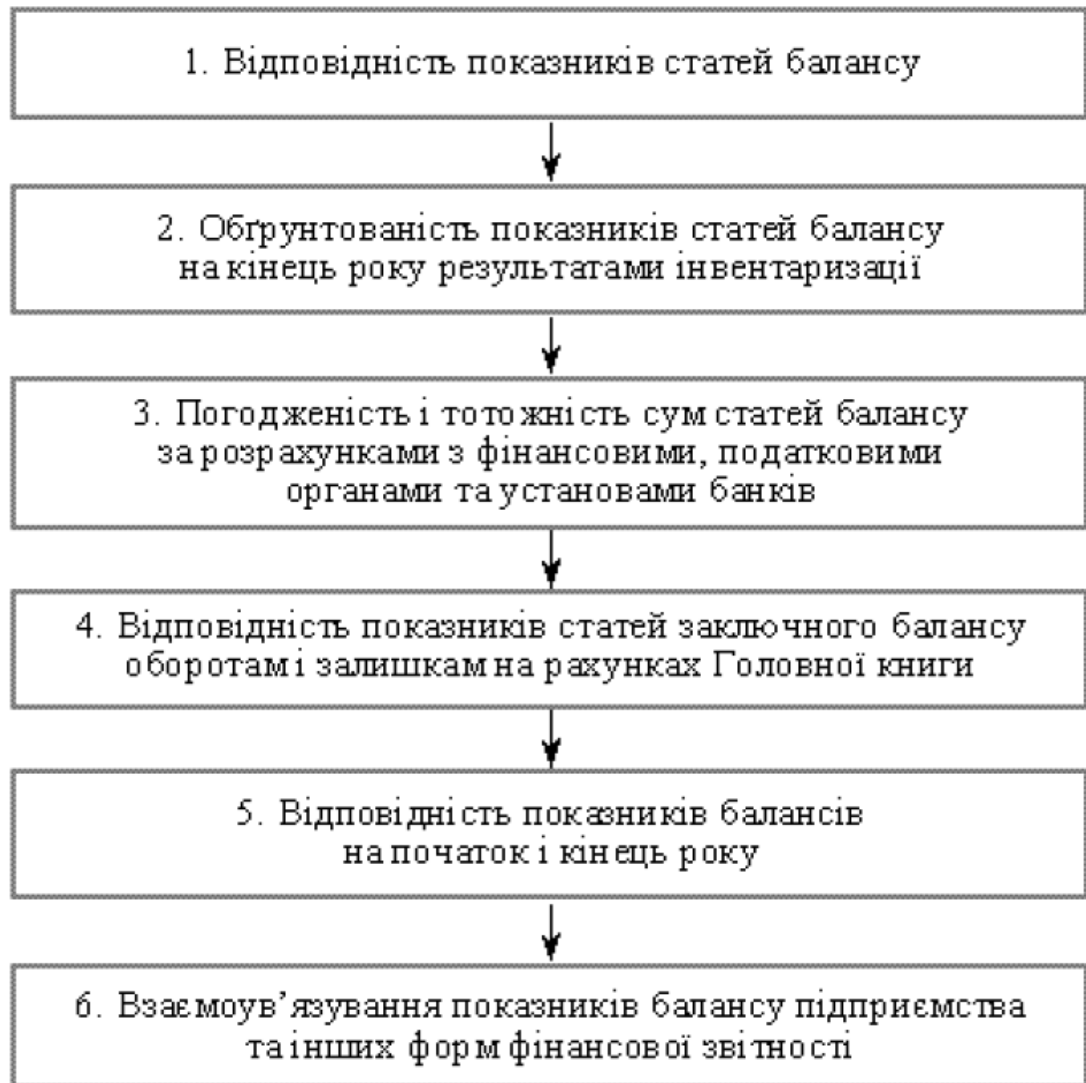

Рис. 3.1. Послідовність аудиту фінансової звітності

Особливістю аудиту фінансової звітності малого підприємства є глибокий аналіз всіх розділів Балансу та їх порівняння із записами в головній книзі за період, який перевіряється.

Аудиторська перевірка правильності складання балансу передбачає дотримання таких основних постулатів:

- дані статей балансу на початок періоду повинні дорівнювати даним балансу на кінець попереднього періоду; за умови зміни вступного балансу на початок року порівняно із звітними показниками за попередній рік повинні бути подані відповідні пояснення;

- суми статей балансу на кінець звітного періоду обов'язково повинні мати

інвентаризаційне підтвердження;

- суми статей балансу по розрахунках з фінансовими, податковими органами, установами банків повинні бути звірені з ними і тотожними;

- має бути рівність між даними кінцевого балансу та оборотами й залишкам по рахунках Головної книги чи іншого реєстру бухгалтерського обліку на кінець звітного року;

- початкові та кінцеві показники балансів за звітний період повинні бути зіставленими; при наявності розбіжностей у методології формування повинно бути пояснення [46, с. 174].

При аудиторській перевірці підтвердження достовірності інформації звіту з фінансових результатів, можуть виникнути три потенційні варіанти, коли:

- інформація звіту відображає реальний результат фінансово-господарської діяльності;

- інформація у звіті викривлена випадково через помилки в обліку, неправильне тлумачення законів, невірну інтерпретацію господарських фактів та з інших причин;

- інформація звіту викривлена намірено, причиною є неправильне її відображення працівниками підприємства, тобто шляхом застосування дій, спеціально підготовлених для викривлення певної інформації [46, с. 203].

Якщо виявлено викривлення показників з фінансових результатів підприємства, то їх метою може бути: заниження або завищення базових показників звітності, які є основою визначення балансового прибутку. Причина заниження є їх взаємозв'язок із податковою звітністю, що передбачає ухилення від сплати податків. У випадку завищення базових показників із фінансових результатів завищені, і на їх основі визначення балансового прибутку, то метою таких перекручень є покращання звітних даних для подачі користувачам. Аудитор визначає заходи, які забезпечать більш достовірне відображення результатів фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності [46, с. 292].

Вивчення аудитором показників звітності завершується дослідженням

правильності відображення усіх господарських фактів у бухгалтерському обліку.

Для відсутності тверджень щодо неякісного проведення аудиту фінансової звітності аудитор необхідно:

- правильно визначити та погодити метод організації перевірки;
- дотримуватись національних нормативів аудиту;
- формувати необхідні робочі та підсумкові документи, що підтверджують масштаб перевірки та доводять об'єктивну істину;
- за результатами аудиту скласти висновок та звіт про проведену роботу, акт приймання-передачі виконаної роботи.

За необхідності при виявленні невідповідностей аудитор має право перевірити облікові регістри та первинні документи, щоб впевнитись у реальності записів. Основою формування професійної думки аудитора є глибока перевірка, саме на ній базується його аудиторський висновок щодо реального фінансового стану підприємства [29, с. 427].

На завершальному етапі аудиту фінансової звітності – процесі складання висновку, аудитор акцентує увагу на порушеннях підприємства, на виявлених недоліках у звітності, надає пропозиції та рекомендації щодо їх усунення та покращення фінансового стану, водночас відображає і позитивні сторони господарської діяльності підприємства.

При аудиторській перевірці фінансової звітності аудитор повинен враховувати ризики, що клієнт, не дотримуючись законодавчих і чинних нормативно-правових актів, може спричинити перекручення звітних показників, що значно змінить фінансові результати його господарської діяльності [29, с.435].

При аудиті фінансової звітності аудитор доцільно звернути увагу на те, що завжди існує ризик не виявлення помилок через дію різних факторів:

- 1) наявності значної кількості нормативних актів;
- 2) відносної обмеженості системи обліку і внутрішнього контролю, які не можуть висвітити всю фактичну діяльність клієнта;
- 3) відносної суб'єктивності, що супроводжує таку аудиторську процедуру,

як тестування;

3) велика кількість аудиторських доказів мають інформативний, а не доказовий характер [29, с. 341].

Обов'язком аудитора при аудиті фінансової звітності малого підприємства є забезпечення високого рівня впевненості її користувачів у тому, що звітні показники достовірно відображають фінансовий стан і фінансові результати та не містять суттєвих викривлень.

3.2. Економічний аналіз найважливіших показників фінансової звітності підприємства

Різносторонній аналіз найважливіших показників фінансової звітності завжди буде важливим для підприємств всіх форм власності. Підприємствам необхідно проводити аналіз найважливіших показників результатів діяльності за матеріалами звітності. Це, в свою чергу, дозволить виявити позитивні моменти і недоліки, які мали місце у минулій діяльності підприємства, а також дасть можливість здійснити детальний аналіз показників, що мають необхідність коригування в результаті прийняття відповідних управлінських рішень зі сторони керівництва підприємства. Тому виникає питання аналізу показників фінансової звітності підприємства, а в нашому випадку Товариства з обмеженою відповідальністю "Прикарпатсервіс", яке працює за спрощеною системою обліку і складає фінансову звітність як суб'єкти малого підприємництва. В зв'язку з цим, є необхідність розглянути особливості аналізу абсолютних та відносних показників, які мають місце у Фінансовому звіті суб'єкта малого підприємництва, та дослідити методику комплексної оцінки фінансового стану та фінансових результатів діяльності такого підприємства.

Фінансова звітність є необхідною і важливою ланкою інформаційного забезпечення оцінки, прогнозування та фінансового планування, основним джерелом інформації при проведенні аналізу господарської діяльності малого підприємства [28, с. 346].

Отже, важливою інформаційною основою аналізу фінансових результатів є складові фінансової звітності. Особливістю форм звітності суб'єкта малого підприємництва є скорочення кількості й об'єднання статей балансу (при збереженні нумерації рядків) і особливість побудови “Звіту про фінансові результати”. Підґрунтям цього є застосування спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку для малих підприємств і спрощеної форми бухгалтерського обліку. Комплексний аналіз фінансової звітності малих підприємств з метою вдосконалення можна розділити на етапи (Додаток В).

Оскільки вагоме значення в забезпеченні оцінки відіграє її інформаційне забезпечення, основним джерелом якої виступає фінансова звітність, то аналіз стану майна підприємства зумовлює необхідність прослідкувати динаміку змін статей балансу за рахунок абсолютних і відносних показників за певний період, прослідкувати тенденції змін і дослідити структуру фінансових ресурсів підприємства.

Оцінка майна підприємства передбачає проведення аналізу складу майна та його структури, вивчення змін складових майна і джерел його формування [68, с. 189].

В процесі аналізу фінансово-майнового стану малого підприємства використовується горизонтальний та вертикальний способи оцінки статей балансу підприємства, а також метод оцінки майнового стану з використанням фінансових коефіцієнтів.

За інформацією, наведеною в балансі суб'єкта господарювання можна здійснити вартісну оцінку усього майна підприємства на звітну дату. Для більш повного аналізу майнового стану підприємства здійснюється структурна оцінка активів та пасивів балансу Товариства з обмеженою відповідальністю “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 роки.

Аналіз діяльності майнового стану ТОВ “Прикарпатсервіс” здійснений на основі даних форм звітності № 1-м “Баланс” та № 2-м “Звіт про фінансові результати” за 2017–2019 рр. (Додаток Д).

У табл. 3.1 і Додатку Е здійснено горизонтальний та вертикальний аналіз

стану майна підприємства.

Таблиця 3.1

**Аналіз динаміки, складу і структури активів балансу
ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.**

№ п/п	Активи	Роки			Питома вага			Відхилення (2019 / 2017)		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	абсол ютне	темп прирос ту	у структ урі
1.	Необоротні активи	5079,8	4640,6	6660,4	27,34	17,60	24,28	1580,6	31,12	-3,06
1.1	Незавершені капітальні інвестиції	538,1	778,6	174,8	2,90	2,95	0,64	-363,3	-67,52	-2,26
1.2	Основні засоби	4541,7	3862,0	6485,6	24,44	14,65	23,65	1943,9	42,80	-0,80
2.	Оборотні активи	13500,6	21723,1	20767,8	72,66	82,40	75,72	7267,2	53,83	3,06
2.1	Запаси	6633,0	10973,8	19932,0	35,70	41,62	72,67	13299	200,50	36,97
2.1.1	у тому числі: <i>Готова продукція</i>	3098,2	7956,2	8718,8	16,67	30,18	31,79	5620,6	181,42	15,11
2.2	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5193,8	8495,6	6348,0	27,95	32,22	23,14	1154,2	22,22	-4,81
2.3	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	13,6	0,5	19,6	0,07	0,00	0,07	6	44,12	0,00
2.4	Інша поточна дебіторська заборгованість	1491,5	426,8	568,5	8,03	1,62	2,07	-923	-61,88	-5,95
2.5	Грошові кошти та їх еквіваленти	-	851,4	843,5	0,00	3,23	3,08	843,5	-	3,08
2.6	Витрати майбутніх періодів	-	3,4	3,5	0,00	0,01	0,01	3,5	-	0,01
2.7	Інші оборотні активи	168,7	971,6	1052,7	0,91	3,69	3,84	884	524,01	2,93
	Баланс	18580,4	26363,7	27428,2	100	100	100	8847,8	47,62	X

На основі даних таблиці 3.1 і Додатку Е можна зробити такі висновки:

- необоротні активи у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшились на 1580,6 тис. грн., або 31,12 %. Сукупний вплив на дану величину мало зменшення необоротних активів у 2018 р. відповідно до 2017 р. на 439,2 тис. грн. або 8,65 %; та їх збільшення і у 2019 р. порівняно із 2018 р. на 2019,8 тис. грн. або 43,52 %;
- у 2019 р. порівняно з 2017 р. оборотні активи збільшились на 7267,2 тис. грн. або на 53,83 %, у розрізі спостерігаються такі зміни: збільшення на 8222,5 тис. грн. у 2018 р. порівняно з 2017 р. або 60,9 %, та їхнє зменшення у

2019 р. порівняно з 2018 р. на 955,3 тис. грн. або 4,4 %;

- у складі оборотних активів у 2019 р. порівняно з 2017 р. запаси зменшились на 13299 тис. грн. або на 200,05 %, у розрізі спостерігаються такі зміни: збільшення на 4340,8 тис. грн. у 2018 р. порівняно з 2017 р. або 65,44 %, також їхнє збільшення у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 8958,2 тис. грн. або 81,63 %

- на 1154,2 тис. грн. збільшилась дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2019 р. порівняно з 2017 р., що становить 22,22 %, на таку зміну вплинули збільшення на 33,01 тис. грн. (63,57 %) у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. і зменшення на 2147,6 тис. грн. (25,28 %) у 2019 р. порівняно із 2014 р.;

- грошові кошти та їх еквіваленти у 2019 р. порівняно із 2017 р. збільшились 843,5 тис. грн., їхнє збільшення спостерігається протягом 2018 р. у порівнянні з 2017 на 851,4 тис.грн і у 2019 р. у порівнянні з 2018 р. відбулось незначне зменшення на 7,9 тис.грн.;

- загальна величина активів (валюта балансу) за 2017-2019 рр збільшилась на 8847,8 тис.грн. (47,62 %), що свідчить про розширення діяльності підприємства. Багато залежить від того, за якими статтями спостерігається збільшення. Таке збільшення валюти балансу призводить до підвищення платоспроможності, що в свою чергу є високою ймовірністю налагодження зв'язків з іншими суб'єктами.

Оскільки баланс підприємства складається із активних і пасивних статей, то у таблиці 3.2 та Додатку Ж проаналізовано тенденції зміни в складі пасивів балансу ТОВ “Прикарпатсервіс”.

За результатами, наведеними у табл. 3.3 і додатку Н, можна зробити такі узагальнення:

- власний капітал у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшився на 212 тис.грн., або 18,45 %. Сукупний вплив на дану величину мало зменшення власного капіталу 2018 р. у порівнянні з 2017 р. на 536,8 тис. грн. або 46,71 %; та його збільшення і у 2019 р. порівняно із 2018 р. на 748,8 тис. грн. або 122,9 %;

Таблиця 3.2

**Аналіз динаміки, складу і структури пасиву балансу
ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.**

№ п/п	Пасив	Роки			Питома вага(%)			Відхилення (2016 / 2014)		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	абсолютне	темперіпроросту	у структурі
1.	Власний капітал	1149,1	612,3	1361,1	6,18	2,32	4,96	212	18,45	-1,22
1.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	217,6	217,6	217,6	1,17	0,83	0,79	0	0	-0,38
1.2	Додатковий капітал	586,8	586,8	586,8	3,16	2,23	2,14	0	0	-1,02
1.3	Нерозподілений прибуток	344,7	-192,1	556,7	1,86	-0,73	2,03	212	61,50	0,17
2.	Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	868,7	3143,6	3854,1	4,68	11,92	14,05	2985,4	343,66	9,38
3.	Поточні зобов'язання	16562,6	22607,8	22213,0	89,14	85,75	80,99	5650,4	34,12	-8,15
3.1	Короткострокові кредити банків	586,0	-	-	3,15	0,00	0,00	-586,0	-100,00	-3,15
3.2	Поточна кредиторська заборгованість	14160,7	11658,4	11008	76,21	44,22	40,13	-3152,7	-22,26	-36,08
3.2.1	у тому числі за: товари, роботи, послуги	14116,6	11579,1	10952,6	75,98	43,92	39,93	-3164	-22,41	-36,04
3.2.2	розрахунками з бюджетом	14,3	30,5	55,1	0,08	0,12	0,20	40,8	285,31	0,12
3.2.3	розрахунками з страхування	5,6	7,7	-	0,03	0,03	0	-5,6	-100,00	-0,03
3.2.4	розрахунками з оплати праці	24,2	41,1	0,3	0,13	0,16	0	-23,9	-98,76	-0,13
3.3	Інші поточні зобов'язання	1815,1	10949,4	11205	9,77	41,53	40,85	9389,9	517,32	31,08
	Баланс	18580,4	26363,7	27428,2	100	100	100	8847,8	47,62	X

– довгострокові зобов'язання у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшилися на 2985,4 тис. грн., або 343,6 %. Сукупний вплив на дану величину мало збільшення необоротних активів у 2018 р. відповідно до 2017 р. на 2274,9 тис. грн. або 261,87 %; та їх збільшення і у 2019 р. порівняно із 2018 р. на 710,5 тис. грн. або 22,6 %;

– у 2019 р. порівняно з 2017 р. поточні зобов'язання збільшилися на 5650,4 тис. грн. або на 34,12 %, у розрізі спостерігаються такі зміни: суттєве збільшення на 6045,2 тис. грн., або 36,50 % у 2018 р. порівняно з 2017 р., також їхнє зменшення спостерігається у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 394,8 тис. грн., або на 1,75 %;

– заборгованість по короткострокових кредитах банків, яка мала місце у

2017 році, у 2018 році була закрита і в 2019 році вже не виникала;

– поточна кредиторська заборгованість у 2019 р. порівняно з 2017 р. зменшилась на 3152,7 тис. грн. або на 22,26 %, у розрізі можна спостерігати такі зміни: зменшення на 2502,3 тис. грн., або 17,67 % у 2018 р. порівняно з 2017 р., і зменшення продовжується у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 650,4 тис. грн., або на 5,58 %;

– інші поточні зобов'язання у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшились на 9389,9 тис. грн. або на 517,32 %, у розрізі можна спостерігати такі зміни: збільшення на 9134,3 тис. грн., або 503,2 % у 2018 р. порівняно з 2017 р., і збільшення спостерігається у 20169 р. порівняно з 2018 р. на 255,6 тис. грн., або на 2,33 %.

Наступним етапом нашого аналізу фінансового стану ТОВ буде проведення оцінки показників форми №2-м “Звіт про фінансові результати” за 2017-2019 рр., в процесі якого буде можливість побачити чи воно є прибутковим чи збитковим суб’єктом господарювання.

У таблиці 3.3 за 2017-2019 рр. проведено аналіз форми 2-м та відображено результат діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю “Прикарпатсервіс”.

За результатами розрахунків таблиці 3.3 можна зробити наступні висновки щодо діяльності досліджуваного підприємства:

– Дохід підприємства за досліджуваний період збільшився, а саме на 40604,2 тис. грн.(80,54%) у 2019 р. порівняно з 2017 р. Якщо розглянути детальніше, то у 2018 р. порівняно з 2017 р. він збільшився, а саме 19483,1 тис.грн. що становить 38,64% та збільшився на 21121,1 тис. грн. (30,22 %) у 2019 р. порівняно з 2018 р.

Таблиця 3.3

**Порівняльний аналіз форми № 2-м “Звіт про фінансові результати”
ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.**

Показники	Роки			Відхилення (+/-)			Темп приросту (%)		
	2017	2018	2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2019 / 2017	2018 /	2019 / 2018	2019 / 2017

							2017		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	50080,0	69759,9	90099,2	19679,9	20339,3	40019,2	39,30	29,16	79,91
Інші операційні доходи	337,2	104,2	893,3	-233	789,1	556,1	-69,10	757,29	164,92
Інші доходи	-	0,2	28,9	0,2	28,7	28,9		14350,0 0	
Разом доходи	50417,2	69900,3	91021,4	19483,1	21121,1	40604,2	38,64	30,22	80,54
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	46698,3	65686,5	75304	18988,2	9617,5	28605,7	40,66	14,64	61,26
Інші операційні витрати	3354,6	3550,7	14039	196,1	10488,3	10684,4	5,85	295,39	318,50
Інші витрати	271,6	544,3	784,1	272,7	239,8	512,5	100,41	44,06	188,70
Разом витрати	50324,5	69781,5	90127,1	19457	20345,6	39802,6	38,66	29,16	79,09
Фінансовий результат до оподаткування	92,7	118,8	894,3	26,1	775,5	801,6	28,16	652,78	864,72
Податок на прибуток	31,8	36,5	146,9	4,7	110,4	115,1	14,78	302,47	361,95
Чистий прибуток (збиток)	60,9	82,3	747,4	21,4	665,1	686,5	35,14	808,14	1127,26

– Витрати підприємства протягом аналізованого періоду також збільшилися, а саме на: 39802,6 тис. грн. (79,09 %) у 2019 р. порівняно з 2017 р., на 19457 тис. грн. (38,66 %) у 2018 р. порівняно з 2017 р., і спостерігався ріст на 20345,6 тис. грн. (29,16 %) у 2019 р. порівняно з 2018 р.

– Чистий фінансовий результат (прибуток) збільшився на 686,5 тис. грн. (1127,26%) у 2019 р. порівняно з 2017 р., у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. на 21,4 тис. грн. (35,14%), і тільки у 2019 р. порівняно з 2018 р. відбулося значне збільшення прибутку на 665,1 тис. грн. (808,14%).

Наступним етапом аналізу фінансової звітності малого підприємства є розрахунок коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан та результати його діяльності. Він включає в себе оцінку фінансової стійкості та ліквідності підприємства.

Оцінка фінансової стійкості Товариства з обмеженою відповідальністю “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 роки проведемо за даними Балансу (Додаток Д) що дасть характеристику структурі джерел фінансування ресурсів підприємства за даний період, визначить ступінь фінансової стійкості і незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Результати оцінки фінансової стійкості суб’єкта малого підприємництва наведені в табл. 3.4.

Оцінивши показники фінансової стійкості на ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр., можна зробити висновок, що підприємство є фінансово нестійке,

і необхідне прийняття певних управлінських рішень, які б вплинули на ситуацію в позитивну сторону.

Іншим, не менш важливим напрямком оцінки фінансового стану підприємства, є аналіз його ліквідності, оскільки це передбачає аналіз можливості своєчасної оплати поточних боргів підприємства наявними оборотними засобами, що є досить важливим в умовах обмеження грошових ресурсів на підприємствах малого бізнесу.

Таблиця 3.4

**Аналіз фінансової стійкості суб'єкта малого підприємництва
ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.**

Показник	Джерело інформації (ф. 1-м “Баланс”)	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Кф.с. (коефіцієнт фінансової незалежності)	p.1495 / p.1900	0,0618	0,0232	0,0496
Кф.з. (коефіцієнт фінансової залежності)	p.1900 / p.1495	16,1695	43,0568	20,1515
Кк.п.к. (коефіцієнт концентрації позикового капіталу)	(p.1595+p.1695) / p.1900	0,9382	0,9768	0,9504
Кз.в.о.з. (коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами)	(p.1195-p.1695) / p.1195	-0,2268	-0,0407	-0,0696
Км.в.к. (коефіцієнт маневреності власного капіталу)	(p.1195-p.1695) / p.1495	-2,6647	-1,4449	-1,0618

Розрахунок показників ліквідності Товариства з обмеженою відповідальністю “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 роки наведено в таблиці 3.5

Таблиця 3.5

**Розрахунок показників ліквідності
ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.**

Показник	Джерело інформації (ф. 1-м “Баланс”)	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Ка.л.	p.1165 / p.1695	0	0,0376	0,0380

(коефіцієнт абсолютної ліквідності)				
Кш.л. (коефіцієнт швидкої ліквідності)	(р.1195-р.1100-р.1170) / р.1695	0,4146	0,4753	0,3976
Кп.л. (коефіцієнт поточної ліквідності)	р.1195 / р.1695	0,8151	0,9609	0,9349

Розрахувавши показники ліквідності за даними звітності досліджуваного підприємства, можна зробити такі висновки:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності за досліджуваний період > 0 , і спостерігається його збільшення у 2018р. порівняно з 2017р., та у 2019р. порівняно з 2018р., що є позитивною динамікою;

- коефіцієнт швидкої ліквідності трохи нижче норми (0,6-0,8). У 2018р. порівняно з 2017р. спостерігається його збільшення, а у 2019р. порівняно з 2018р. цей показник дещо знизився і вказує на те, що за рахунок високоліквідних активів може бути погашена менша частина короткострокових зобов'язань;

- коефіцієнт поточної ліквідності: також показує, що у 2018р. порівняно з 2017р. спостерігається його збільшення, а у 2019р. порівняно з 2018р. цей показник дещо знизився і вказує на те, що за рахунок оборотних активів може бути погашена менша частина короткострокових зобов'язань.

Наступним етапом фінансового аналізу є оцінка ефективності роботи малого підприємства за допомогою показників прибутковості і рентабельності.

Розрахунок показників рентабельності Товариства з обмеженою відповідальністю “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 роки наведено в таблиці 3.6

Таблиця 3.6

Розрахунок показників рентабельності малого підприємства

ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.

Показник	Джерело інформації (ф. 1-м “Баланс”, ф. 2-м “Звіт про фінансові результати”)	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Ра (рентабельність активів)	р.2350/ ((р.1300 _{п.п.} +р.1300 _{к.п.})/2)	0,0069	0,0037	0,0278
Рвк	р.2350/ ((р.1495 _{п.п.} +р.1495 _{к.п.})/2)	0,1202	0,0934	0,7575

<i>(рентабельність власного капіталу)</i>				
Рд <i>(рентабельність діяльності)</i>	р.2350/р.2000	0,0020	0,0012	0,0083
Рвп <i>(рентабельність виробництва продукції)</i>	р.2350/р.2050	0,0022	0,0013	0,0099
Рп <i>(рентабельність продукції)</i>	р.2350/р.2285	0,0020	0,0020	0,0083

Оскільки, не існує нормативних значень щодо показників рентабельності підприємства, за допомогою яких можна здійснювати аналіз, то зазвичай позитивною ситуацією на підприємстві вважається зростання вищенаведених показників в динаміці за певний період. Тому можна сказати, що на досліджуваному нами підприємстві у 2018 році порівняно з 2017 роком, ці показники дещо знизились, але у 2019 році порівняно з попереднім періодом спостерігається значне збільшення цих показників, що позитивно характеризує ситуацію на ТОВ “Прикарпатсервіс”.

Недоцільне використання фінансових ресурсів сприятиме низькій платоспроможності і можливим перебоям у постачанні виробництва й реалізації продукції, і загалом, невиконання плану з прибутку від операційної діяльності, збільшення заборгованості за банківським кредитом, зростанням санкцій за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Саме тому виникає необхідність систематичного аналізу фінансового стану підприємства, що в свою чергу сприятиме забезпеченню стабільності його діяльності.

3.3. Прийняття управлінських рішень на основі оцінки показників фінансовій звітності

Важливість фінансової звітності у системі ефективного управління малим

підприємством підтверджується науковими доробками економістів, які трактують, що “Звітність виконує важливу функціональну роль в системі економічної інформації. Вона інтегрує інформацію всіх видів обліку, забезпечує зв’язок і порівняння планових, нормативних і облікових даних та є засобом управління господарством і одночасно методом узагальнення і представлення інформації про господарську діяльність” (рис. 3.2) [75, с.114].

Рис. 3.2 Роль звітності в управлінні підприємством

Фінансова звітність в управлінні підприємством взаємодіє із основними функціями менеджменту (рис. 3.3), забезпечуючи користувачів кількісною та якісною інформацією для реалізації цих функцій управління: планування, організації, мотивації, контролю.

Показники звітності мають відповідати одночасно двом вимогам:

– адекватно відображати ті процеси, що відбуваються при розширеному відтворенні. Для ефективного здійснення розширеного відтворення потрібна

вичерпна і достовірна інформація про досягнутий рівень розвитку виробництва, оцінку ресурсного забезпечення тощо.

— задовольняти запити управлінського персоналу щодо необхідного обсягу інформації і можливості її засвоєння. Ефективність виробництва залежить від правильної інтерпретації ретроспективної інформації як основи для прийняття альтернативних прогностичних рішень.

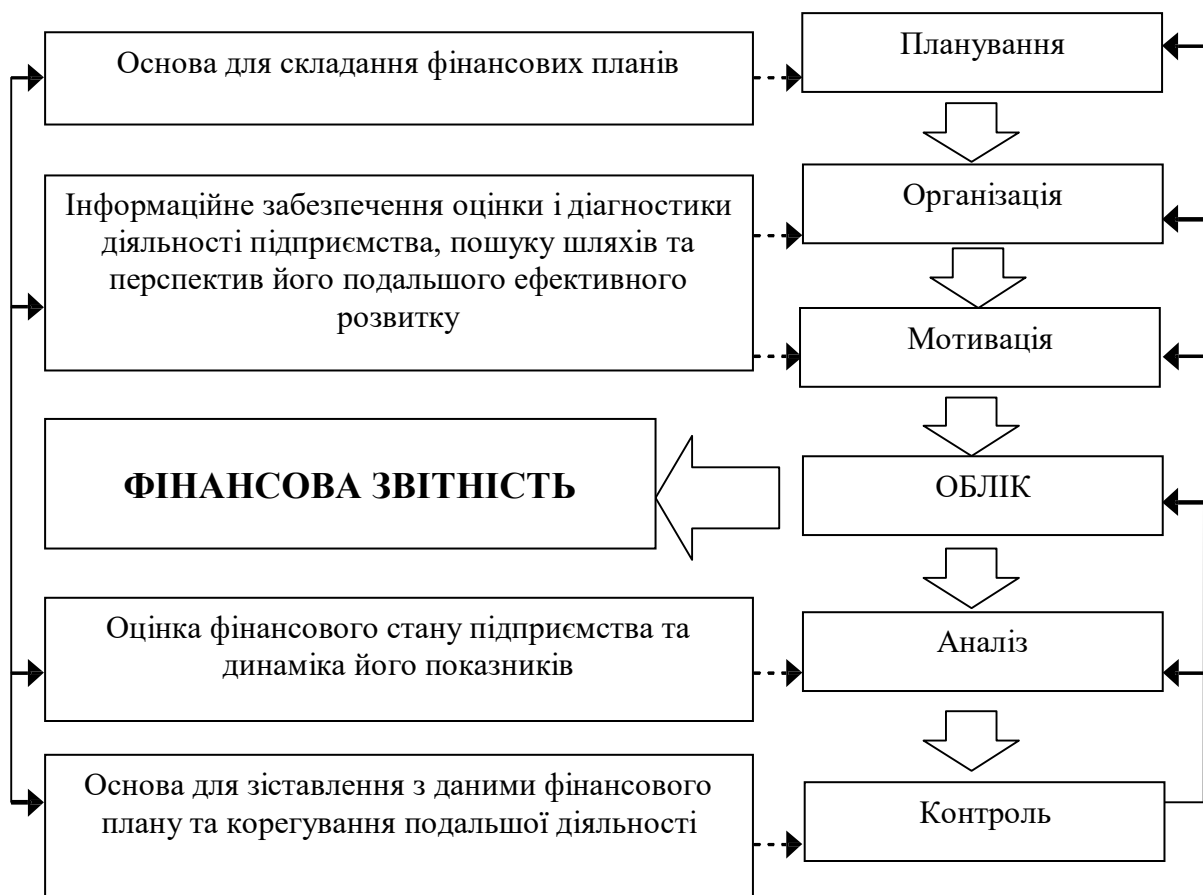

Рис. 3.3. Місце фінансової звітності в інформаційному забезпеченні процесу управління.

Ефективність функціонування малого підприємства залежить від відповідності прийнятих управлінських рішень щодо успішності діяльності умовам економічного середовища його функціонування із врахуванням впливу зовнішніх факторів.

Основою для обґрунтування і прийняття оптимальних управлінських

рішень на оцінці звітних показників може бути тільки глибокий комплексний аналіз діяльності підприємства (рис. 3.4).

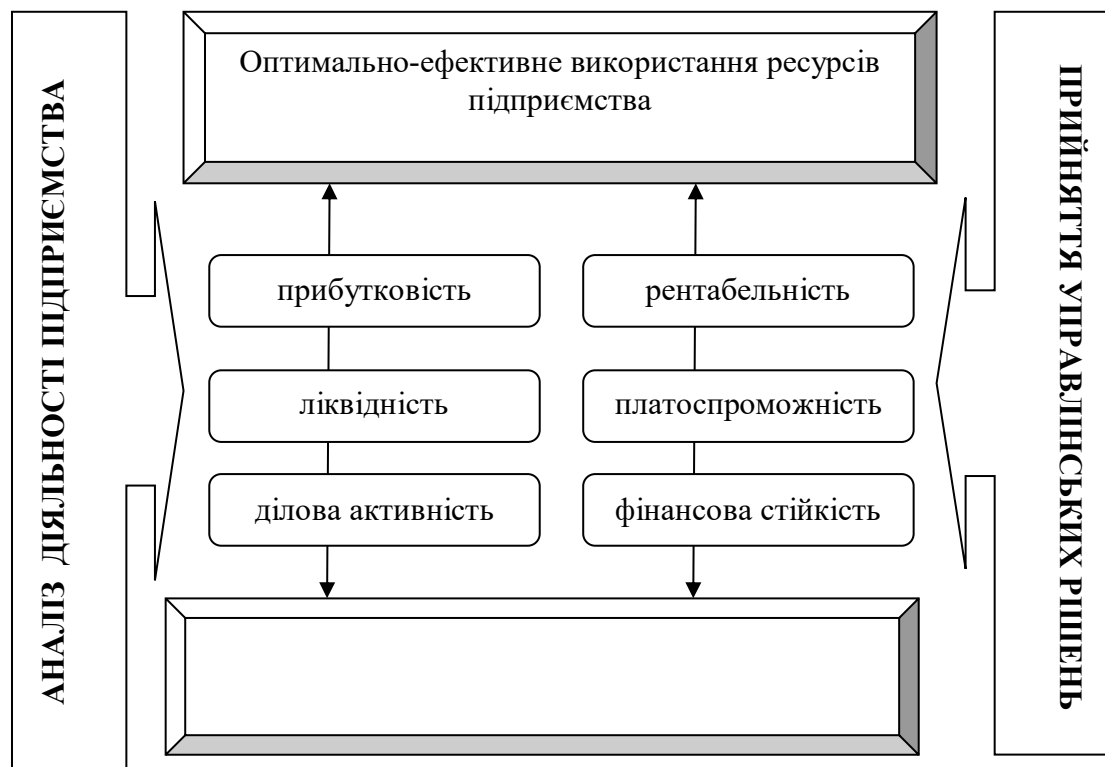

Рис. 3.4. Інформаційні джерела для обґрунтування і прийняття управлінських рішень.

Фінансова звітність має відповідати принципу надійності аналітичних висновків щодо економічного потенціалу малого підприємства.

Управління базується на обміні інформацією для ухвалення управлінських рішень в середині підприємства, що забезпечують показники звітності фінансової. Через об'єктивне інформування у звітності їх про свою фінансово-господарську діяльність потенційних інвесторів і кредиторів, малий суб'єкт може залучити додаткові джерела фінансування [59].

На основі показників фінансової звітності забезпечуються потреби управління і запити інших користувачів. Тому насправді взаємозв'язок між бухгалтерським обліком і управлінською діяльністю не прямолінійний, а діалектичний: адже відбувається перше трансформацію облікових даних у звітні показники і їх аналітичне осмислення управлінським персоналом на мікро- та макрорівні.

Вимоги до звітності передбачають детальні дані про виробничі процеси та фінансові операції та інше. Саме тому важлива увага приділяється удосконаленню системи обліку та звітності, щоб вони відображали не тільки достовірно результати господарської діяльності підприємств, а давали можливість для розробки довготермінових прогнозів. Тому важлива увага приділяється розробці стандартів з організації фінансового обліку та фінансової звітності.

Адже насправді основні фінансові звіти це повинні бути не лише сукупність показників обліку, а вони у системі управління є елементами, що розкривають інформацію про фірму та дані, одержані поза фірмою [19, с. 66].

Тому всю сукупність обліково-аналітичної інформації (Додаток 3) на будь-якому підприємстві за її значенням у системі управління та запитів користувачів поділяють на три основні категорії:

1. Інформація для ефективного управління підприємством. Її користувачі – менеджери, які здійснюють поточне і оперативне управління. Сюди належать дані про:

- суми витрат на виробництво і реалізацію продукції;
- собівартість одиниці продукції;
- співвідношення між обсягом реалізованої продукції, її собівартістю та прибутком;
- значення очікуваних доходів і витрат при провадженні планових господарських заходів, контрактів, угод, інвестицій;
- прогнозування рівня рентабельності виробництва і збуту нових видів продукції.

Ця інформація формується в межах управлінського (виробничого) обліку і є комерційною таємницею. Доступ до неї залежить від компетенції управлінського персоналу і часто буває обмеженим.

2. Інформація про поточний фінансовий стан підприємства: структуру та суми його майна і джерел його утворення, ефективність використання ресурсів, поміжні результати господарської діяльності. Цю інформацію надає фінансовий

облік, як єдина цілісна система від ведення синтетичного й аналітичного обліку та формування періодично показників фінансової звітності.

3. Інформація для визначення бази оподаткування. Це основний із різновидів інформації фінансового обліку. Однак все частіше через ускладнення процедури оподаткування відбувається поєднання сфери фінансового обліку щодо розрахунків з бюджетом за податками і сфери податкового планування [17, с. 32].

На основі вищезазначеного щодо удосконалення фінансової звітності малих підприємств, то воно означає створення такої інформаційної моделі, щоб органічно поєднувала облікове забезпечення формування показників, її подання користувачам та аналітичну обробку для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Саме тому модель фінансової звітності малих підприємств може мати такі складові частини (рис. 3.5):

1. Формальну – “шапку”, тобто реквізити, що характеризують зовнішній вигляд звітності
2. Інформаційна – склад і структура статей, має розгорнутий характер;
3. Методична – принципи формування і умови заповнення елементів та статей;
4. Цільова – задовольняє потреби користувачів [50].

Цільова частина є пріоритетною у моделі формування фінансової звітності, вона є її втіленням, адже надає інформацію для порівняння та перспективних прогнозів. Вся інформація частково відображається у Примітках до звітності, Додатках, аналітичних записках. Однак актуальним є питання щодо отримання додаткових даних користувачами із показників фінансової звітності, що можна вирішити через розширення даних у традиційних формах або збільшення обсягу приміток і пояснень до фінансової звітності.

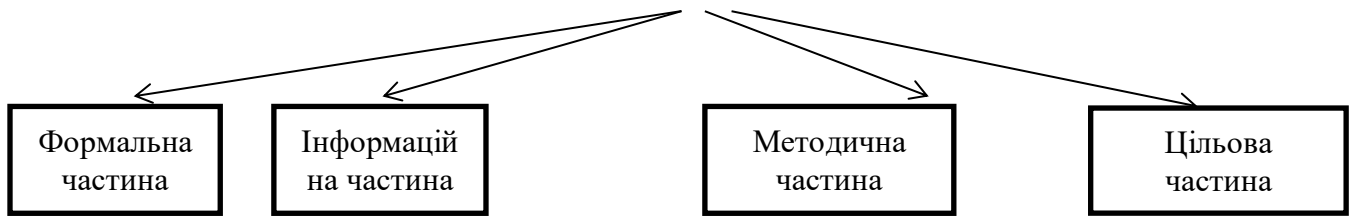

Рис. 3.5. Модель фінансової звітності підприємств.

Основні вимоги до такої пояснюючої інформації полягають у:

- непорушені структуру й логіку основних звітних норм чи їх перевантажують;
- несуперечення основним звітним формам та недопущення перекручень даних звітності;
- відсутність дубляжу даних звітних форм;
- забезпечення можливостей галузевого аналізу при всебічному та глибокому вивченні усіх сторін діяльності;
- виявлення резервів економічного розвитку малого суб'єкта [89].

Формувати модель фінансової звітності малих підприємств доцільно із вивчення взаємозв'язку між цілями та інформаційними потребами її користувачів. А також враховувати загальні принципи, якісні вимоги, методологію та методику формування показників фінансової звітності із практичними обліково-аналітичними аспектами її застосування.

На рис. 3.6. представлена схема процесу управління підприємством, на основі якої можна стверджувати, що створення чітко налагоджених інформаційних потоків з відповідним зворотнім комунікаційним зв'язком, дозволить інформаційні потреби для прийняття управлінських рішень.

Фінансова звітність це необхідний інформаційний ресурс фінансового аналізу, планування та прогнозування. Вона є основне джерело інформації при проведенні аналізу всієї господарської діяльності малого суб'єкта господарювання. На основі її даних роблять висновки про діяльність у минулому, оцінюють перспективи розвитку та розробляють заходи для

підвищення ефективності діяльності на майбутнє. А також оцінюють ефективність фінансово-господарської діяльності загалом, вивчають і аналізують механізми управління власним капіталом та прибутком, що є важливим для акціонерів, потенційних інвесторів і партнерів по бізнесу.

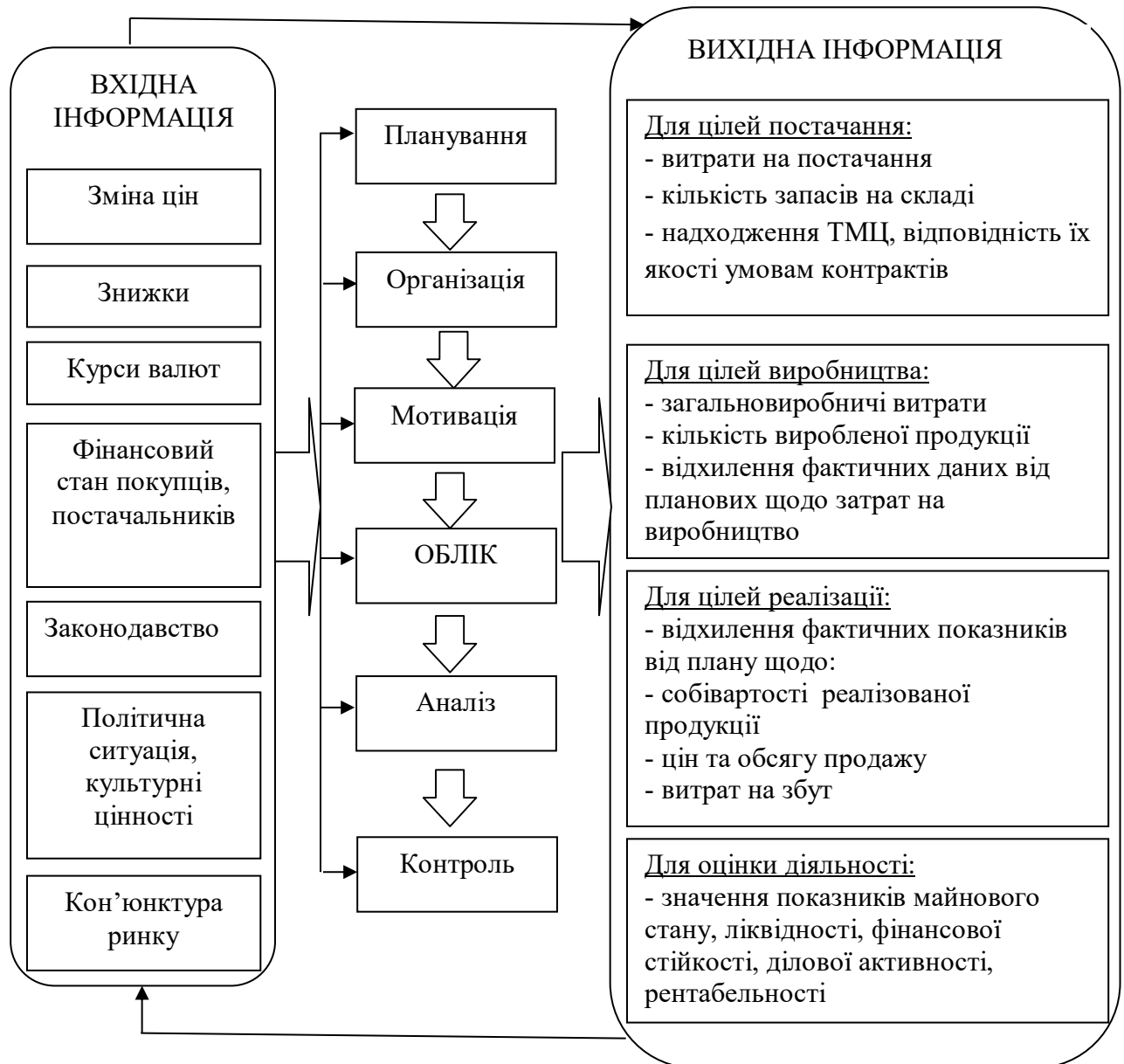

Рис. 3.6. Комунікації в системі управління підприємством.

Із усіх видів звітності саме показники фінансової наповнені інформацію щодо реальної характеристики фінансового стану малого підприємства і результатів його діяльності незалежно від законодавчих вимог.

ВИСНОВКИ

Бухгалтерською звітністю визначена і фінансова звітність, в якій знаходить своє відображення фінансовий стан підприємства та наслідки його функціонування за звітний період.

Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації щодо результатів діяльності, фінансового стану та рух грошових коштів є метою виведення фінансових результатів у фінансовій звітності.

Інформація, відображена у фінансовій звітності має бути дохідливою, достовірною, доречною та зіставною по відношенню до результатів діяльності підприємства, фінансового стану, руху його грошових коштів, змін у складі власного капіталу. Коли підприємство має в складі представництва, філії, відділення або інші відокремлені підрозділи, їх показники мають бути додані до фінансової звітності головного підприємства.

Заповнена фінансова звітність підлягає детальній перевірці головним бухгалтером щодо вірності заповнення усіх статей Балансу та інших форм звітності і взаємоузгодженості даних відповідних форм. Потім керівник і головний бухгалтер робить детальний аналіз даних всіх форм звітності і ревізують їх підписом та печаткою. Якщо на підприємстві нема бухгалтера, підпис ставить фахівець, що уповноважений вести облік.

Подання бухгалтерської звітності до Державної фіскальної служби України, Фонду державного майна України, Національного банку України, Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю, Антимонопольного комітету України, Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку України називається оприлюдненням звітності. Ці органи уповноважені на отримання від господарюючих суб'єктів бухгалтерської звітності відповідно до законодавчих документів України, а також публікація звітності про фінансовий стан, якщо це передбачено законодавством, в засобах масової інформації.

Звітність фінансового обліку підприємств це певна система узагальнених показників, що дають характеристику підсумковим даним результатів

фінансово-господарської діяльності за звітний період, це може бути місяць, квартал, рік. Вона є завершальним етапом і при цьому використовуються методи групування, підрахунку та спецобробки даних поточного фінансового обліку.

У фінансовому бухгалтерському обліку можуть використовуватись натуральні, трудові та грошові вимірники, проте основним згідно законодавства є грошовий вимірник, засобами якого узагальнюються всі господарські явища, факти та процеси. Всі інші господарські явища та факти, що не мають грошової оцінки, в фінансовому бухгалтерському обліку не відображаються.

Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” ТОВ “Прикарпатсервіс” складає спрощену фінансову звітність, що відповідає міжнародним та національним стандартам бухгалтерського обліку.

Результати діяльності та фінансовий стан ТОВ “Прикарпатсервіс” за звітний період відображає фінансова звітність, що визначена як бухгалтерська. Така звітність містить повну, неупереджену та правдиву інформацію про рух коштів, результати діяльності та фінансовий стан даного малого підприємства.

Фінансова звітність ТОВ “Прикарпатсервіс”, як суб’єкта малого підприємництва, складається з Форми №1-м “Баланс” та Форми №2-м “Звіт про фінансові результати”. Фінансова звітність складена відповідно до нових стандартів зі змінами і доповненнями, враховуючи нові вимоги до фінансової звітності та містить в собі велику кількість достовірних показників, що окреслюють реальне фінансове положення підприємства.

Інформація, що наведена у фінансових звітах ТОВ “Прикарпатсервіс” є достовірною та може бути корисною для прогнозування отримання збільшення прибутків. В процесі складання фінансової звітності ТОВ “Прикарпатсервіс” дотримується принципів бухгалтерського обліку, таких як безперервність, обачність, послідовність, повне висвітлення, періодичність, нарахування та відповідність доходів і витрат, єдиний грошовий вимірник, автономність.

Порядок складання та подання фінансової звітності регламентується НП(С)БО 1, а для ТОВ “Прикарпатсервіс”, як суб’єкта малого підприємництва, – П(С)БО 25, а з 23 липня 2019 року новим затвердженням НП(С)БО 25.

Здійснивши детальний аналіз статі балансу, можна оцінити склад та структуру майна підприємства, оборотність оборотних засобів та ліквідність, наявність власного та позикового капіталу, зміни в складі дебіторської та кредиторської заборгованості та ряд інших показників. У звіт про фінансові результати відображено інформацію про фінансовий стан підприємства, про рух грошових коштів та результати його діяльності. На ТОВ “Прикарпатсервіс” баланс та звіт про фінансові результати складається відповідно до НП(С)БО 25.

За результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1. Оцінка діючої нормативно-правової бази щодо фінансової звітності в Україні показує, що недостатній рівень корисності показників фінансової звітності для потреб інформаційного забезпечення в прийнятті відповідних управлінських рішень зумовлений недосконалістю нормативно-правового регулювання діючої системи. В результаті чого наявна низька відповідальність підприємств в частині збереження якісних характеристик звітної інформації.

2. В Україні використовуються разом з Положеннями (стандартами) вітчизняного бухгалтерського обліку, Міжнародні та Європейські стандарти фінансової звітності, що сприяє євроінтеграції. Міжнародні стандарти більш деталізовані, вміщують велику кількість тлумачень щодо суті відповідних операцій.

3. Для того, щоб провести належний якісний аудит показників фінансової звітності необхідно детально вивчити дані, що містяться у відповідних документах бухгалтерського обліку: первинній документації; регістрах; Головній книзі; у відповідних Журналах, фінансовій звітності.

4. Головною метою діяльності аудитора є встановлення правильності складання та достовірності відповідних показників фінансової звітності. З цією ціллю необхідно узагальнити результати аудиту. Дані перевірки мають бути підтверджені показниками бухгалтерської фінансової звітності, правдивість якої перевірена. Перед оформленням аудиторського висновку робиться попереднє документальне оформлення результатів перевірки.

5. Оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства та його

результатів повинна бути такою, щоб усі потенційні учасники економічних відносин з господарюючим суб'єктом, могли отримати відповідь на всі свої запитання щодо надійності підприємства як партнера у фінансових стосунках, і відповідно, прийняти правильні економічні рішення щодо продовження або налагодження нових відносин з підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко В.С. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку / В.С. Андрієнко // Наука молода. – 2016. – № 9. – С. 153–157.
2. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. / О. Я. Базілінська . – 2-ге вид . – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
3. Барановська О.М. Аналіз фінансового стану як інструмент запобігання кризі та виведення підприємства з неї / О.М. Барановська // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – 2008. – № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vpabia/2008_12/stat/UDK%20334.htm.pdf.
4. Білик М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія. / М.Д. Білик // Наука молода. – Київ: ТОВ “ПанТот”, 2012. – 280 с.
5. Бойченко Н. Організація обліку та аудиту на підприємствах малого бізнесу : автореф. дис. канд. економ. наук. : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Наталія Вікторівна Бойченко ; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків, 2006. – 20, [1] с., включ. обкл. : іл. – Бібліогр.: с. 11–18.
6. Бокун О. Розвиток внутрішнього аудиту в Україні / О.Бокун // Вісник НБУ. – 2006. – № 1. – С. 11-14.
7. Бочуля Т. В. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз : проблеми теорії та методології : монографія / Т. В. Бочуля – Київ, 2013. – 606 с.
8. Будько О. Особливості здійснення аудиту на малих підприємствах / О. Будько, Г. Запорожець // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 3. – С. 23–30.
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність [навчальний посібник для студентів вузів] / Ф.Ф.Бутинець, Н.М.Малюга – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 480 с.

10. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / Ф.Ф.Бутинець, А. М. Герасимович, Г.Г Крейцев та ін.. – Житомир: ПП “Рута”, 2010. – 756с.
11. Василюк М.М. Організація обліку : [навч.-метод. посібник] / М.М. Василюк, Т.М. Гнатюк, В.В. Шкроміда, Н.Б. Мельник. – Івано-Франківськ. 2013.– с. 340.
12. Ващенко Л. О. Оцінка методичного забезпечення аналізу фінансового стану підприємств / Л. О. Ващенко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал “Інноваційна економіка”. – 2009. – № 1. – С. 97–100.
13. Верига Ю. А. Звітність підприємств : навч. посіб. / Ю. А. Верига, З. М. Левченко, І. Д. Ватуля. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 776 с.
14. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік : теорія та практика : навч-практ. посіб. / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
15. Волкова Н. А. Економічний аналіз управління діловою активністю підприємства / Н. А. Волкова // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XI міжнародної наукової конференції – Київ: ППНВ, 2013. – С. 181-184. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4690>
16. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання : Навч. посіб. / Л.І. Воротіна, В.Є. Воротін, Л.А. Мартинюк, Т.В. Черняк; ред.: Л.І. Воротіна. - К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2001. - 307 с.
17. Воротіна Л.І. Методологічні питання функціонування підприємств сектору малого бізнесу / Л.І. Воротіна // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2012. – № 24. – С. 183–190.
18. Гейер Е. С. Звітність підприємства : навчальний посібник / Е. С. Гейер, О. М. Головащенко, О. А. Наумчук, Л. І. Тимчина. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2014. – 435 с.
19. Гольцова С. М. Звітність підприємств: навч. посіб. / С. М. Гольцова, І. Й. Плікус . – К. : Центр навчальної літ., 2004 . – 291 с.

20. Господарський Кодекс України від 4 лютого 2005 р. № 2424-IV (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

21. Д'яченко І. І. Методичне забезпечення аналізу ділової активності підприємства [Електронний ресурс] / І. І. Д'яченко // Управління розвитком. – 2014. – № 10. – С. 140-142 – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_10_54

22. Закон України “Про аудиторську діяльність в Україні” від 22.04.1993 р. № 3126-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

23. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс] // Законодавство України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

24. Закон України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні” від 16. 10. 2012 р. № 5463- VI, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

25. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

26. Кащенко Н. Б. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Кащенко, Н. М. Гаркуша, Т. О. Сидорова, Г. Г. Лисак. – Х. : ХДУХТ , 2013. – 396 с.

27. Кіндрацька Л. М. Звітність у загальній обліковій системі суб'єктів господарювання : розвиток та вдосконалення / Л. М. Кіндрацька // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 35. – С. 175–178.

28. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз :навч. посіб. / Р. О. Костирко. –Х. :Фактор,2007. – 784с.
29. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту:[Навч. Посіб] / Л.П. Кулаковська, Ю.В.Піча –[2-е вид.] – К. : Каравелла 2005. – 560с.
30. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник / О. Д. Василюк. – К. : Знання, 2008. – 639 с.
31. Лень В.С. Звітність підприємств: Підручник.: Навч.посіб. / В.С. Лень В.В. Гливенко, М.П. Бочок, Л.П. Іванов – К.: Знання–Прес, 2016.
32. Лень В.С. Фінансовий облік : навчальний облік / В. С. Лень. – К. : ВЦ “Академія”, 2011. – 608 с.
33. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік : Підручник / О. В. Лишиленко. – К. : Вид-во “Центр навчальної літератури”, 2010. – 528 с.
34. Лісовський В.В., Аналіз фінансового стану підприємства / В.В. Лісовський, О.Г.Денисюк: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17chromeexte>
35. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2013р. № 476 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0862-03>
36. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. № 433, [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859
37. Мешкова Н. Л. Економічна сутність ділової активності промислового підприємства [Електронний ресурс] / Н. Л. Мешкова // Економічний вісник Донбасу. – 2013. – № 1. – С. 36-39. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2013_1_8
38. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / Пер. з англ. О.В., Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик та ін. – К.: 2007. – 1172 с.
39. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого

надання впевненості та супутніх послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.apu.com.ua.

40. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.

41. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань” від 02.09.2014 № 879 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

42. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту” від 04.10.2011 р. № 1247, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

43. Наказ Міністерства фінансів України “Про спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій суб’єктів малого підприємництва” від 19 квітня 2001 р. № 186. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0389-01>

44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

45. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25 “Спрощена фінансова звітність” [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

46. Немченко В.В. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) / В. В. Немченко, О. Ю. Редько // Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.

47. Німчинов П. П. Загальна теорія бухгалтерського обліку / П. П. Німчинов. – К. : Вища школа, 1977. – 240 с

48. Носова Є. Система показників оцінки фінансового стану підприємства / Є. Носова // Економіка України. – 2012. – № 13. – С.53–56.

49. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства / Т. А. Обущак //Актуальні проблеми економіки.–2007.–№9.–С.11–15.

50. Олійничук В. М. Інформаційна місткість фінансової звітності та її роль в управлінні підприємством / В. М. Олійничук // Сталий розвиток економіки. – 2011. – №4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_4/213.pdf

51. Олійничук В. М. Фінансовий облік : навчально-виробничий посібник / В. М. Олійничук, В. М. Якубів, Д. І. Шеленко. – Івано-Франківськ : 2011. – 441 с.

52. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. посібник / За заг. ред. О.А. Петрик. – К.: 2008. – 472 с.

53. Орлов І.В. Звітність підприємств: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.В. Орлов.–Житомир: ЖДТУ, 2008. – 484с.

54. Орлова В. К. Фінансовий облік : навч. посіб. / В. К. Орлова, М. С. Орлів. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 510 с.

55. Особливості аудиту малих підприємств: Положенням з міжнародної практики аудиту 1005. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aru.com.ua.

56. Островська О.А. Оцінка фінансового стану підприємств в умовах стандартизації фінансової звітності / О.А. Островська. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2017. – № 2. – С. 28-35.

57. Павленко О.І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства / О.І.Павленко // Науково-виробничий журнал “Бізнес-навігатор”.– 2010.–№2(19).–С.72–78.

58. Пантелєєв В. П. Методологія та організація: [монографія] / В. П. Пантелєєв. – Державна академія статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП “Інформ.-аналіт. Агентство”, 2008 р.

59. Пархоменко В.М. Вдосконалення бухгалтерського обліку – складова економічного зростання / В.М. Пархоменко // “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації”. – 2015 – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Foxtrot/Downloads/boaa_2015_2_20.pdf.

60. Пилипенко Л. М. Фінансова звітність: відповідність сучасним

інформаційним потребам управління та регулювання ринковою економікою / Л. М. Пилипенко // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2011. – №720. – С. 230–233.

61. Плиса В. Й. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. – К. :Каравела, 2011. – 520с.

62. Податковий Кодекс України № 1084-VIII від 12.04.2016 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

63. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

64. Положення “Про подання фінансової звітності суб’єктами малого підприємництва” / Міністерство фінансів України, державний комітет статистики України, лист від 12.04.2011 р. №31-08410-06-5/9545, №04/4-7/214 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.vn.gov.ua/index.php/2010-11-23-13-52-20/--2011-/158--2011-/1046-2011-07-11-14-49-31.html>

65. Положення про Державну фінансову інспекцію України від 23. 04. 2011 р. № 310 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>

66. Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань № 879 [Електронний ресурс] : база даних інформаційно-правової системи “ЛІГА”. – Режим доступу : <http://www.liga.net>

67. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” від 28 лютого 2000 р. № 419 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

68. Прокопенко І. Ф. Методика і методологія економічного аналізу : навч. посіб. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 430 с.

69. Пронін К.Н. Методика визначення ймовірності банкрутства підприємств / К.Н. Пронін. – К. : КНЕУ, 2013. – 125 с.
70. Рибченко Т.С. Методи та процедури аудиту зобов'язань та розрахунків / Т.С. Рибченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006 – № 4. – с.81-87.
71. Руда Р.В. Аналіз фінансового стану підприємств та його значення в сучасних умовах / Р.В.Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу.–2009. –№3(7). –С. 54–59 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org>
72. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В.Савицька. – К.: Знання, 2007.–668с.
73. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.
74. Свідерській Є. А. Облік діяльності суб'єктів малого підприємництва : навч. посіб. / Є. І. Свідерській, Д. Є. Свідерській. – К.: КНЕУ – 2008. – 419 с.
75. Сердюк О. Проблеми аудиту фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва / О. Сердюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1. – С. 111–114.
76. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2008. – 411 с.
77. Сук Л. К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Знання, 2012. – 647 с.
78. Терещенко О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства / О. Терещенко // Економіка України. – 2003. – № 8. – С. 38–44.
79. Тесленко Т.І. Альтернативність використання планів рахунків бухгалтерського обліку малими підприємствами // Т.І. Тесленко Сталий розвиток економіки. –2009, № 7 .– с.122-125.
80. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і

звітність: [підручник] / Н.М. Ткаченко. – [3-є вид., допов. і перероб.]. К.: Алерта, 2008. – с. 926.

81. Усач Б.Ф. Аудит: Навч. посібник. – К., 2003. – 233 с.

82. Харченко Н. Фінансова звітність СМП: складаємо по-новому// Баланс. – 2011, № 5.

83. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. / Р.Л.Хом'як. Львів: Бухгалтерський центр "Ажур", 2018. – 440с.

84. Чацкіс Е. С. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Ю. Д. Чацкіс, Е.С. Гейер, О. А. Наумчук, І.О. Власова . – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 564 с.

85. Черніченко Л. Особливості аудиту діяльності малого підприємства в Україні / Л. Черніченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – С. 295–299.

86. Шапошнікова О. Особливості аудиту малих підприємств / О. Шапошнікова // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2011. – № 8. – С. 29–40.

87. Шеверя Я. В. Регулювання та якість фінансової звітності в Україні / Я. В. Шеверя // Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>

88. Шигун М. М. Види звітності підприємств: підходи до їх класифікації // Міжнародний збірник наукових праць / М.М. Шигун, В. О. Іваненко. – №3. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/432.pdf>

89. Ященко В. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на підприємстві / В. Ященко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naub.oa.edu.ua/>

ДОДАТКИ

Авторські підходи до визначення поняття “фінансова звітність”

<i>№ з/п</i>	<i>Автор</i>	<i>Визначення “фінансова звітність”</i>
1	М. Білик	“система узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття цими користувачами відповідних рішень”
2	І. Капучак, А. Хмелевська	“є основним елементом інформаційного забезпечення управління діяльністю підприємства, економічними та виробничими процесами на ньому”
3	В. О. Коваленко	“самостійна система подання показників, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку”
4	В. С. Лень	“бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період”
5	В. Й. Пліса, З. П. Пліса	“система узагальнюючих показників фінансового стану, фінансових результатів діяльності, руху грошових коштів, а також змін, що відбулися у складі власного капіталу”
6	Є. Свідерський	“сукупність реєстрів генералізованих (зведених, згрупованих, узагальнених) показників за певний період, що характеризують статику та динаміку об’єктів бухгалтерського обліку”

Рівні нормативно-правового регулювання обліку суб'єкта малого підприємництва

I рівень	Кодекси та Закони України	Конституція України; Господарський кодекс України; Податковий кодекс України ; ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність” Закон України “Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні”
II рівень	Постанови Кабінету міністрів, Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, інші нормативні документи, затверджені Міністерством фінансів	НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”; П(С)БО 7 “Основні засоби”; П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”; П(С)БО 9 “Запаси”; П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”; П(С)БО 11 “Зобов’язання”; П(С)БО 12 “ Фінансові інвестиції”; П(С)БО 15 “Дохід”; П(С)БО 16 “Витрати”; НП(С)БО 25 “Спрощена фінансова звітність”; П(С) БО 26 “Виплати працівникам”; П(С)БО 27 “Діяльність, що припиняється”; П(С)БО 28 “Зменшення корисності активів”; Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій; Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку.
III рівень	Нормативно-правові акти (інструкції, вказівки) та методичні рекомендації Міністерства фінансів та інших органів, затверджені на основі П(С)БО	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Інструкція про службові відрядження у межах України та за кордон Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами
IV рівень	Рішення (накази, розпорядження) щодо організації бухгалтерського обліку та облікової політики	Наказ про облікову політику підприємства

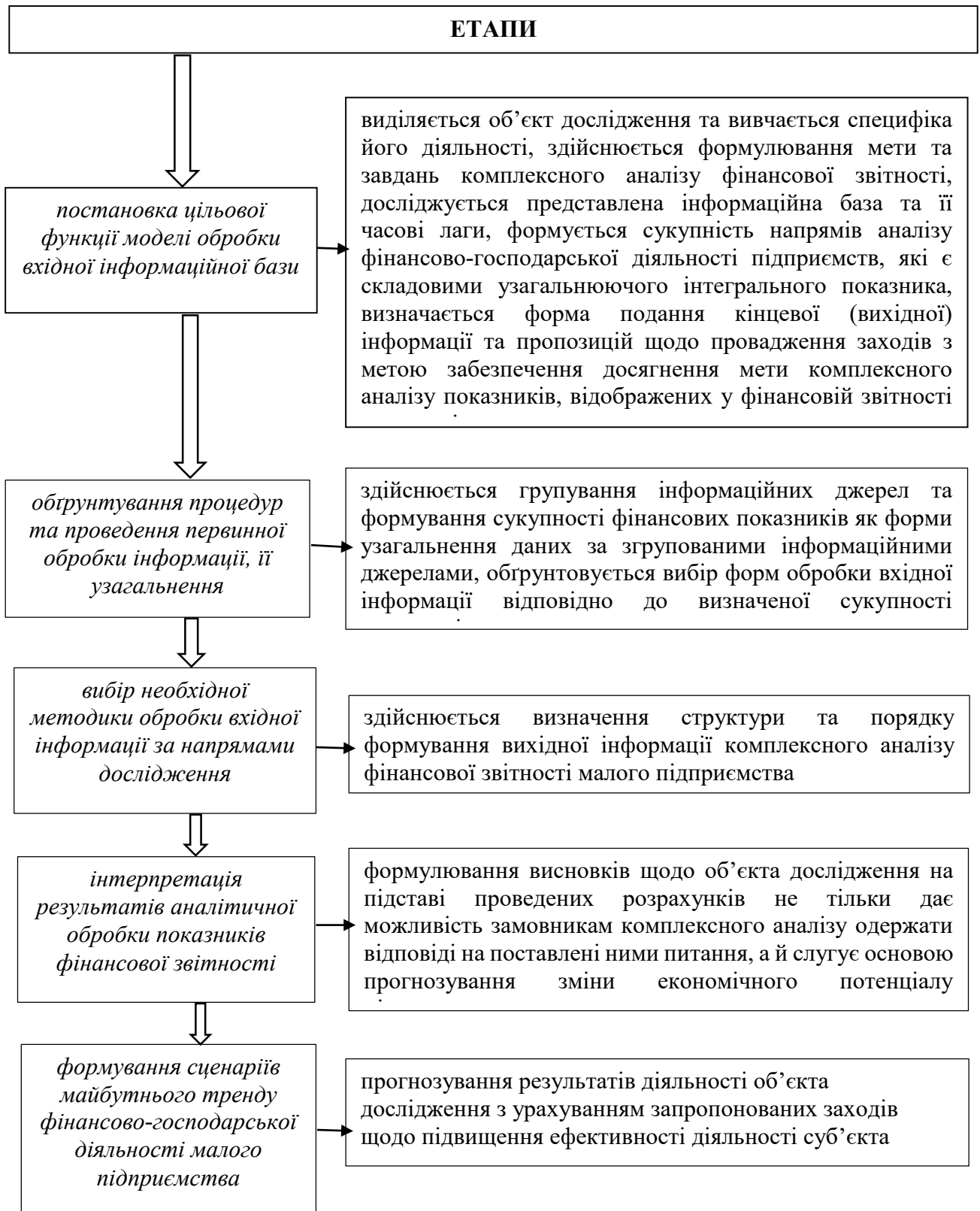

Рис. Етапи проведення комплексного аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва

**Аналіз динаміки, складу і структури активів балансу
ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.**

№ п/п	Активи	Роки			Питома вага			Відхилення (2018 / 2017)			Відхилення (2019 / 2018)	
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	абсолютне	температурний приріст	у структурі	абсолютне	температурний приріст
1.	Необоротні активи	5079,8	4640,6	6660,4	27,34	17,60	24,28	-439,2	-8,65	-9,74	2019,8	43,1
1.1	Незавершені капітальні інвестиції	538,1	778,6	174,8	2,90	2,95	0,64	240,5	44,69	0,06	-603,8	-77,9
1.2	Основні засоби	4541,7	3862,0	6485,6	24,44	14,65	23,65	-679,7	-14,97	-9,79	2623,6	67,9
2.	Оборотні активи	13500,6	21723,1	20767,8	72,66	82,40	75,72	8222,5	60,90	9,74	-955,3	-4,1
2.1	Запаси	6633,0	10973,8	19932,0	35,70	41,62	72,67	4340,8	65,44	5,93	8958,2	81,1
2.1.1	у тому числі: <i>Готова продукція</i>	3098,2	7956,2	8718,8	16,67	30,18	31,79	4858	156,80	13,50	762,6	9,5
2.2	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5193,8	8495,6	6348,0	27,95	32,22	23,14	3301,8	63,57	4,27	-2147,6	-25,9
2.3	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	13,6	0,5	19,6	0,07	0,00	0,07	-13,1	-96,32	-0,07	19,1	3820,0
2.4	Інша поточна дебіторська заборгованість	1491,5	426,8	568,5	8,03	1,62	2,07	-1064,7	-71,38	-6,41	141,7	33,1
2.5	Грошові кошти та їх еквіваленти	-	851,4	843,5	0,00	3,23	3,08	851,4	-	3,23	-7,9	-0,9
2.6	Витрати майбутніх періодів	-	3,4	3,5	0,00	0,01	0,01	3,4	-	0,01	0,1	2,9
2.7	Інші оборотні активи	168,7	971,6	1052,7	0,91	3,69	3,84	802,9	475,93	2,78	81,1	8,3
	Баланс	18580,4	26363,7	27428,2	100	100	100	7783,3	41,89	X	1064,5	4,0

**Аналіз динаміки, складу і структури пасиву балансу
ТОВ “Прикарпатсервіс” за 2017-2019 рр.**

№ п/п	Пасив	Роки			Питома вага			Відхилення (2018 / 2017)			Відхилення (2019 / 2018)
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	абсолютне	температурний приріст	у структурі	абсолютне
1.	Власний капітал	1149,1	612,3	1361,1	6,18	2,32	4,96	-536,8	-46,71	-3,86	748,8
1.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	217,6	217,6	217,6	1,17	0,83	0,79	0	0,00	-0,35	0
1.2	Додатковий капітал	586,8	586,8	586,8	3,16	2,23	2,14	0	0,00	-0,93	0
1.3	Нерозподілений прибуток	344,7	-192,1	556,7	1,86	-0,73	2,03	-536,8	-155,73	-2,58	748,8
2.	Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	868,7	3143,6	3854,1	4,68	11,92	14,05	2274,9	261,87	7,25	710,5
3.	Поточні зобов'язання	16562,6	22607,8	22213,0	89,14	85,75	80,99	6045,2	36,50	-3,39	-394,8
3.1	Короткострокові кредити банків	586,	-	-	3,15	0,00	0,00	-586	-100,00	-3,15	-
3.2	Поточна кредиторська заборгованість	14160,7	11658,4	11008	76,21	44,22	40,13	-2502,3	-17,67	-31,99	-650,4
3.2.1	у тому числі за: товари, роботи, послуги	14116,6	11579,1	10952,6	75,98	43,92	39,93	-2537,5	-17,98	-32,06	-626,5
3.2.2	розрахунками з бюджетом	14,3	30,5	55,1	0,08	0,12	0,20	16,2	113,29	0,04	24,6
3.2.3	розрахунками з страхування	5,6	7,7	-	0,03	0,03	0,00	2,1	37,50	-	-7,7
3.2.4	розрахунками з оплати праці	24,2	41,1	0,3	0,13	0,16	0,00	16,9	69,83	0,03	-40,8
3.3	Інші поточні зобов'язання	1815,1	10949,4	11205	9,77	41,53	40,85	9134,3	503,24	31,76	255,6
	Баланс	18580,4	26363,7	27428,2	100	100	100	7783,3	41,89	X	1064,5

